

N:o 2.

Ank. till Riksd. kansli den 4 mars 1901, kl. 3 e. m.

Särskilda utskottets n:o 2 utlåtande, i anledning af Kongl. Maj:ts proposition med förslag till lag om inteckning i fartyg, lag om ändring i 10 och 17 kapitlen handelsbalken, lag om ändring i vissa delar af utsökningslagen, lag om ändrad lydelse af 51, 90 och 117 §§ konkurslagen, lag om ändrad lydelse af 2, 3 och 52 §§ sjölagen, lag om ändrad lydelse af 14 § i förordningen den 4 mars 1862 om tiodrig preskription och om årsstämming, lag om ändrad lydelse af 1 § i förordningen den 16 juni 1875 angående särskilda protokoll öfver lagfarter, inteckningar och andra ärenden samt lag om antecknande i fartygsregistret af tvist om fartyg eller fartygslott.

Genom proposition n:o 25 af den 19 januari innevarande år, hvilken blifvit till särskilda utskottets behandling hänvisad, har Kongl. Maj:t, under åberopande af propositionen bilagda, i statsrådet och högsta dom-

Bih. till Riksd. Prot. 1901. 8 Saml. 1 Afđ. 2 Häft. (N:o 2). 1

stolen förda protokoll, föreslagit Riksdagen att antaga här nedan införda förslag till

- 1:o) lag om inteckning i fartyg;
- 2:o) lag om ändring i 10 och 17 kapitlen handelsbalken;
- 3:o) lag om ändring i vissa delar af utsökningslagen;
- 4:o) lag om ändrad lydelse af 51, 90 och 117 §§ konkurslagen;
- 5:o) lag om ändrad lydelse af 2, 3 och 52 §§ sjölagen;
- 6:o) lag om ändrad lydelse af 14 § i förordningen den 4 mars 1862 om tioårig preskription och om årsstämming;
- 7:o) lag om ändrad lydelse af 1 § i förordningen den 16 juni 1875 angående särskilda protokoll öfver lagfarter, inteckningar och andra ärenden; samt
- 8:o) lag om antecknande i fartygsregistret af tvist om fartyg eller fartygslott.

Svensk rätt.

Innan utskottet öfvergår till behandling af det i förevarande proposition innefattade förslag att i vårt lands lagstiftning införa ett nytt rättsinstitut, afsedt att bereda panträtt och förmånsrätt i fartyg, anser utskottet sig böra lemna en kort öfversigt af de i nu gällande lag befintliga stadganden angående panträtt och förmånsrätt, hvilka antingen direkt afse sjöfartsförhållandena eller i allt fall på dem ega tillämpning.

En särskild ställning för sig intager den förmånsrätt i ett *under byggnad varande fartyg*, som uppkommer, då den, för hvars räkning fartyg bygges, för byggnadens verkställande gifvit eller utfäst sig att gifva varfsegaren eller byggmästaren förskott af penningar eller byggnadsämnen, och, när afhandling derom upprättats, densamma intecknas hos magistraten i den stad, der byggnaden verkställs, eller, om byggnadsorten är belägen å landet, i närmaste stad. Enligt 17 kap. 5 § handelsbalken njuter sådan förskottsgifvare förmånsrätt i de lemnade byggnadsämnena och det, som med förskottet är tillverkad.

Bland de pant- eller förmånsrätter, som gälla i *det färdiga fartyget*, träda enligt 17 kap. 2 § handelsbalken och 267 § sjölagen i första rummet de i 11. kap. sjölagen omförmälda sjöpanträtterna. Vissa från sjöfarten sig härledande fordringar, hvilka till den s. k. sjöförmögenheten — fartyg, frakt och last — stå i det särskilda förhållande, att denna är deras enda eller åtminstone hufvudsakliga föremål, ega nemligen en privilegierad rätt till betalning ur sjöförmögenheten. Dessa s. k. sjöfordringar utgöras hufvudsakligen af dels de anspråk, som grunda sig på transaktioner, hvilka

blifvit af befälhafvare under resa å främmande ort ingångna, dels de s. k. ersättningskrafven, hvilka härleda sig från skada, åstadkommen genom fel eller försummelse i tjensten af befälhafvaren eller någon af besättningen, dels alla de fordringar, hvilka uppkommit genom lemnadt biträde i en eller annan form till sjöförmögenhetens bevarande, dels ock befälhafvarens och besättningens fordran å hyra och annan godtgörelse, hvartill de på grund af sin anställning å fartyget äro lagligen berättigade. För dessa fordringar, hvilka närmare angifvas i 268 § sjölagen, häftar fartyget såsom pant. Har fartyg i gemensamt haveri eller till följd af någons vållande gått förloradt eller lidit skada, skola de borgenärer, hvilka hafva panträtt i fartyget, ega enahanda rätt till den redaren tillkommande ersättning. Ersättning, som utgår på grund af tagen försäkring, häftar deremot icke i pantens ställe. Förändring i eganderätten till fartyg lemna i allmänhet den panträtt, som förefinnes i detsamma, oberörd. Endast om fartyget försäljes utmättningsvis eller efter att på grund af timad skada hafva förklarats icke vara iståndsättligt, upphör panträtten, men öfvergår i sistnämnda fall till köpeskillingen, så vidt den utestår ogulden.

Derefter kommer enligt 17 kap. 3 § handelsbalken den, som har lös pant i händer. Då emellertid öfverlemnande af fartyg såsom handpant medför den olägenhet, att egaren derigenom utestänges från möjligheten att använda fartyget för sjöfarts bedrifvande, lär sådan pantsättning endast sällan ifrågakomma.

Samma förmånsrätt tillkommer jemväl enligt 17 kap. 3 § handelsbalken handtverkare för arfvode å det gods, som är kvar hos honom. Om t. ex. fartyg reparerats och ännu besittes af den, som verkställt reparationen, åtnjuta han enligt detta lagrum förmånsrätt i fartyget för reparationskostnaderna.

Är gäldenären försatt i konkurs, tillkommer enligt 17 kap. 4 § handelsbalken härefter förmånsrätt i all boets egendom vissa fordringar, såsom begravnings- och bouppteckningskostnad, läkarelön, tjenstehjonslön med flere. Efter dem intager den i 17 kap. 5 § handelsbalken upptagna förmånsrätt sin plats i förmånsrättsordningen.

Enligt 17 § sjölagen skall, om redare försummar att vid anfordran erlægga beslutet bidrag till bestridande af de utgifter, som af rederirörelsen påkallas, och detta bidrag af hufvudredaren eller annan redare förskjutes, borgenären för sin fordran åtnjuta panträtt i den försumliges andel i fartyget äfvensom förmånsrätt, om hvilken närmare bestämmes i 17 kap. 7 § handelsbalken.

Slutligen anmärkes, att den förmånsrätt, som enligt 17 kap. 8 § utsökningslagen vinnes genom utmätning af lösegendom, gäller äfven i fartyg.

Såsom af det ofvan anförda torde finnas, utgör det enligt svensk rätt för aftalsmessigt förvärfvande af panträtt i ett färdigt fartyg en nödvändig förutsättning, att det fartyg, som skall pantsättas, öfverlemnas såsom handpant. De fall, i hvilka panträtt kan förefinnas i fartyg, utan att panträttsinnehafvaren har detsamma i handom, äro sådana, då lagen, oberoende af aftal, knutit panträtt till vissa fordringar. Aftalsvis förvärfvad underpant i fartyg är deremot för vår rätt främmande.

Utländsk rätt.

För den utländska lagstiftningen är åter inteckning i fartyg eller, såsom begreppet allmännare benämnes, fartygshypoteket eller det maritima hypoteket ett välbekant institut. De flesta sjöfartsidkande stater i Europa lära hafva införlifvat detsamma med sin rätt.

I Norge är pantsättning af fartyg och fartygslott genom s. k. tingslysning allt sedan år 1857 megifven, men detta stadgande lär sakna egentlig praktisk betydelse. Förslag att införa fartygsregistrering och dermed äfven ett ordnad inteckningsväsende för fartyg hafva flere gånger genom kongl. propositioner varit förelagda stortinget, men utan att vinna detsammes bifall. Denna utgång anses hufvudsakligen hafva berott derpå, att enhet ännu icke vunnits beträffande frågan, huruvida registreringen bör centraliseras eller ske distriktsvis.

I Danmark, der bestämmelserna i ämnet innehållas i Skibsregistreringsloven af den 1 april 1892, finnes en central registreringsmyndighet, men dessutom är landet indeladt i registreringsdistrikt. Den centrala byrån är registreringskontor för Köpenhamn. För andra distrikt bestämmes särskildt, hvilken tullkammare derinom skall vara distriktsregistreringskontor. Registreringspligten inträder vid 20 tons drägtighet. I fartygsregistret antecknas egares åtkomst äfvensom de å fartyget hvilande inteckningar och andra deröfver förvärfvade rättigheter, som innebära inskränkning i egarens förfogande. Öfverlåtes eganderätten till registrerad fartyg eller del i sådant, skall anmälan derom göras, och åligger det den, till hvilken öfverlåtelsen skett, att insända åtkomsthandlingarna. Panträtt i registrerad danskt fartyg eller del af sådant stiftas i regel endast genom pantbrevfets registrering i enlighet med hvad om åtkomsthandlingar till fartyg eller fartygslott gäller. Är panträtt förvärfvad i ett

icke i Danmark registrerad fartyg, måste den, för att bevara sin giltighet, registreras enligt dansk lag inom tre månader, efter det fartyget blifvit der i riket, ad interim eller slutligt, registrerad.

För Finland gällande stadganden om in-teckning i fartyg återfinnas dels i vissa §§ af finska sjölagen den 9 juni 1873, sådana desamma lyda enligt förordning den 11 november 1889, dels i förordningen om skeppsregister af sistnämnda dag. Registreringspligtiga äro fartyg af minst 19 registertons drägtighet. Skeppsregistreringen är lokaliserad, och registret föres af städernas magistrater och ordningsrätter, hvar för sitt registerområde. Vid inskrifning i registret antecknas bland annat det fång, hvarigenom fartyg eller fartygsdel af egaren åtkommits. Redares eganderätt styrkes genom handlingarna öfver hans och hans företrädares fång; der något i utredningen brister, kan redaren tillåtas att med ed fästa sina uppgifters rigtighet. Öfverlåtelse af registreringspligtigt fartyg eller del i sådant skall ske skriftligen och med två vittnen samt derefter anmälas till införande i registret, under iakttagande af hvad för den första registreringen föreskrifvits. Vill egare af registrerad fartyg pantsätta desamma för gäld, skall han göra det skriftligen, och skall pantförskrifningen in-tecknas i skeppsregistret. In-teckning kan blott ske för visst belopp i penningar. Fartygsdel må ej in-tecknas, ej heller flere fartyg gemensamt för en fordran. För in-teckning erfordras, att den eller de, som utfärdat pantförskrifningen, äro i registret inskrifna såsom fartygets egare. Blir fartyg, som utomlands för gäld in-tecknats, sedermera registrerad i Finland, skall pan-trätten, derest den ej upphört, innan fartyget blifvit finsk egendom, fortfara ett år efter registreringen samt, om in-teckning före nämnda tids utgång sökes och vinnes, jemväl derefter. I detta fall gäller ock pan-trätt i fartygsdel, dock ej längre än ett år efter registreringen.

Erfarenheten rörande verkningarna af ifrå-gavarande lagstiftning i sist nämnda båda länder synes vara tillfredsställande. Möjligheten att göra fartyg till underpant för fordringar lär anlitas i ganska vidsträckt samt ständigt tilltagande omfattning, och särskildt i Finland lär det anses, att in-teckningsinstitutet väsentligt främjat sjöfartsnäringens utveckling.

Beträffande öfriga länders lagstiftning i ämnet torde någon redogörelse här icke erfordras, och i fråga om verkningarna af densamma in-skränker sig utskottet till det från handels- och sjöfatskomiténs utlåtande hemtade meddelande, att i England och Frankrike det maritima hypoteket begagnas i vexlande omfattning, samt att i det förra landet, der an-

talet inteckningar i fartyg under senare år minskats, man i allt fall erkänner, att förevarande institut varit af den allra största betydelse för utvecklingen af landets sjöfart.

Från det utländska lagstiftningsarbetet på området må ytterligare nämnas, att belgiska regeringen år 1890 framställt förslag till en internationel konvention, innefattande bland annat ömsesidigt erkännande af fartygshypotek, men att detta förslag hittills icke ledt till något resultat.

Frågans ut-
veckling.

I vårt land bragtes frågan om beredande af rätt till inteckning i fartyg första gången offentligen å bane vid ett år 1883 i Göteborg hållet skandinaviskt sjöfartsmöte, som efter öfverläggning i ämnet såsom sin åsigt uttalade, att det vore för sjöfarten i hög grad fördelaktigt och i allmänhet lämpligt, att inteckningsrätt i fartyg i lag medgåfves.

Härefter upptogs frågan af den komité, den s. k. sjölagskomitén, som år 1882 tillsattes med uppdrag att granska 1864 års sjölag. Uti sitt den 22 februari 1887 afgifna betänkande förordade denna komité lagstiftning i ämnet, hvilken dock, liksom den dermed i nära samband stående lagstiftningen angående fartygs registrering, ansågs lämpligast böra upptagas i en särskild författning. Förslag till lagar angående dels registrering af fartyg och dels inteckning i fartyg hade ock af ledamöter i komitén utarbetats samt blefvo jemte sjölagsförslaget till Kongl. Maj:t öfverlemnade. Dessa lagförslag voro byggda hufvudsakligen på de grunder, att registreringsväsendet skulle förläggas till rådstufvurätterna, hvar med sitt registreringsområde, hvarförutom i full öfverensstämmelse med de särskilda områdenas fartygsregister skulle föras ett för hela riket gemensamt register, att i registret skulle upptagas, bland annat, det fång, hvarigenom fartyg eller fartygslott af egaren åtkommits, att vid anmälan till registrering skulle fogas åtkomst- eller andra handlingar, som styrkte rättigheten af de i anmälan lemnade uppgifter, att vid förändring af eganderätten anmälan derom skulle ske till registret och nye egarens åtkomst styrkas, att behörig myndighet för intecknings meddelande skulle vara rådstufvurätten i den stad, der fartyget vore registrerad, samt att registrets uppgifter angående eganderätten till fartyget skulle tillerkännas vitsord i fråga om rätten till inteckning.

Öfver dessa förslag afgafs utlåtande af kommerskollegium, som efter hörande af vissa handels- och sjöfartsnämnder förklarade sig icke kunna för det dåvarande biträda förslaget om införande i vårt land af fartygshypoteket.

Liknande uppfattning uttalades af den s. k. sjöfartsnäringskomitén af år 1890, hvilken ansåg, att medgifvande af inteckning i fartyg, äfven om det i några fall kunde visa sig vara till fördel, icke i det stora hela lände sjöfartsnäringen till det gagn man åsyftat, eller att tillföra densamma billigt och rikligt kapital, utan att detta mål bäst skulle ernås genom bildande af aktiebolag för rederiföretag.

Några förslag till lagar om fartygsregistrering och inteckning i fartyg blefvo ej heller i samband med sjölagsförslaget förelagda 1891 års Riksdag. Förordning om fartygsregistrering utfärdades, som bekant, i administrativ ordning den 27 november 1891, dervid kommerskollegium blef registreringsmyndighet och den i ofvannämnda förslag uppställda fordran på styrkande af åtkomst till fartyg i regel eftergafs.

Sedermera har det fjerde nordiska sjöfartsmötet i Stockholm år 1897 yttrat sig i frågan samt, med vidhållande utaf den af 1883 års sjöfartsmöte uttalade uppfattning, uppdragit åt styrelsen för nordisk skeppsredareförening att i ämnet göra framställning till Sveriges och Norges regeringar. En sådan framställning har ock derefter afgifvits.

1898 års Riksdag anhöll i skrifvelse den 13 maj samma år, med anledning af enskild motionärs framställning, bland annat, att Kongl. Maj:t täcktes taga under öfvervägande, hvilka åtgärder kunde vidtagas till beredande af lättnader för och till höjande af den svenska sjöfartsnäringen, samt för Riksdagen framlägga de förslag, hvartill omständigheterna kunde föranleda; och framhöll Riksdagen, under erinran om behovet af åtgärder för beredande af nödig kapitaltillgång för rederirörelsen, såsom ett medel för befordrande af detta ändamål genomförande af lagbestämmelser, hvarigenom fartygsegare erhöles möjlighet att inteckna sitt fartyg.

Med anledning af denna Riksdagens skrifvelse uppdrog Kongl. Maj:t den 1 juli 1898 åt en komité, den s. k. handels- och sjöfartskomitén, att utreda, hvilka åtgärder lämpligen borde vidtagas för ernående af de i skrifvelsen omförmälda syftemål. Denna komité, till hvilken jemväl öfverlemnades ofvanberörda, af nordisk skeppsredareförenings styrelse gjorda framställning, har derefter den 28 november 1898 afgifvit särskildt utlåtande i fråga om medgifvande af rätt till inteckning i fartyg, dervid komitén hemställt, att Kongl. Maj:t täcktes låta vidtaga åtgärder för in-

förande, så snart ske kunde, i den svenska lagstiftningen af rättsinstitutet inteckning i fartyg, samt att vid utarbetande af förslag till lag i ämnet måtte läggas till grund vissa allmänna principer för den åsyftade lagstiftningen, hvilka af komitén angifvits såsom ur sjöfartsnäringens synpunkt lämpliga eller önskliga.

Bland dessa allmänna principer, hvilka af komitén uttalats vid jemförande granskning utaf dels sjölagskomiténs förslag till lag om inteckning i fartyg, dels ett af nordisk skeppsredareförenings styrelse framlagdt förslag i samma ämne, torde följande böra här omnämnas. Inteckningsväsendet syntes kunna förläggas till kommerskollegium med för mottagandet af sådana ärenden lämpade arbetskrafter eller ock till någon i nära förbindelse med kollegiet stäld, för ändamålet behörigen utrustad myndighet, men, derest så numera ansåges kunna ske, borde, i sammanhang med lokalisering af fartygsregistreringen, såväl denna som inteckningsväsendet förläggas till rådstufvurätterna. Vid ansökan om inteckning borde fogas sjövärdighetsbevis för fartyget. Rätten till inteckning kunde begränsas att gälla endast under förutsättning, att till registret gjorts förbehåll om sådan rätt till visst, angifvet belopp. Bestämdare och strängare föreskrifter än de nu gällande vore erforderliga angående styrkande vid fartygs anmälan till registrering af det fång, hvarigenom fartyget eller fartygslott åtkommit. Då fartyg, som förklarats icke vara iståndsättligt, abandonnerades till försäkringsgifvarne, borde inteckningshafvaren åtnjuta samma rätt till försäkringssumman, som han i händelse af fartygets försäljning skulle ega till köpeskillingen, så länge den utestode ogulden. Den maritima lagstiftningen borde i största möjliga utsträckning tillförsäkras internationel giltighet.

Kongl. Maj:ts
förslag.

I anledning af hvad sålunda förekommit, utarbetades inom lagbyrånde lagförslag, som funnos erforderliga för införande af hypotek i fartyg. Vid föredragning af desamma inför Kongl. Maj:t den 30 december 1899 yttrade chefen för justitiedepartementet bland annat följande:

»Från rättssäkerhetens synpunkt är det uppenbarligen af nöden, att beviljande af inteckning i fartyg föregås af en undersökning rörande eganderätten till fartyget. Det kunde sättas i fråga att i detta afseende

åtnöjas med den pröfning, som eger rum, då fartyget införes i fartygsregistret eller förändring i eganderätten sedermera hos registreringsmyndigheten anmäles. Fartygsregistreringen torde emellertid, sådan den nu är anordnad, icke vara egnad att i berörda hänseende tjena till underlag för inteckningsväsendet. Registreringens uppgift är för närvarande närmast att fastställa tillvaron af betingelserna för ett fartygs rätt att föra svensk flagga; och dess inskränkning till detta syftemål har haft till följd, att visserligen en vid bestämda föreskrifter bunden pröfning af eganderätten företages vid ett fartygs första införande i registret, men i fråga om sedermera inträffande förändringar i eganderätten lika stränga kraf på formel bevisning ej ansetts böra uppställas.

Att med hänsyn till den nu ifrågasatta inteckningslagstiftningen i nyssberörda hänseende skärpa villkoren för registrering af eganderättsförvärf lärer ej heller lämpligen kunna ifrågakomma. Så länge nemligen den svenska handelsflottan till en icke ringa del består af smärre fartyg, hvilka näppeligen komma att i mera betydande grad användas såsom hypotek, skulle en dylik skärpning helt visst för större delen af sjöfartsnäringsens idkare komma att te sig som en betungande och af ingen fördel uppvägd börda. I detta afseende torde ledning kunna hemtas från Norge, der förslag till lagstiftning om registrering och fartygshypotek vid upprepade tillfällen förkastats på grund af betänkligheter af nyss angifna slag.

Om alltså registreringen icke under alla förhållanden kan läggas till grund för inteckningsväsendet, torde annan lämplig utväg ej återstå än att låta den erforderliga eganderättspröfningen ega rum i sjelfva inteckningsärendet. En dylik anordning, hvilken för vissa fall eger motsvarighet i lagstiftningen om inteckning i fast egendom, synes ej vara förenad med någon afsevärd betänklighet, men deremot medföra den betydande fördel, att tyngden af den strängare bevisskyldighet angående behörigt eganderättsförvärf, som en intecknings meddelande förutsätter, drabbar allenast den fartygsegare, som vill begagna sitt fartyg såsom underpant.

Derest den för intecknings meddelande nödiga eganderättspröfningen ej ställes i samband med registreringen, torde anledning ej förefinnas att förlägga inteckningsväsendet till registreringsmyndigheten, helst sådant näppeligen skulle kunna ske med mindre en förändring i nämnda myndighets organisation och stat komme till stånd, utan torde behandlingen af förevarande inteckningsärenden böra i likhet med dem, som angå fast egendom, förläggas till allmän domstol, med skyldighet för denna att, i

den mån sådant tarivas, genom registreringsmyndigheten inhemta upplysningar ur fartygsregistret.

I öfrigt har lagstiftningen om inteckning i fartyg ansetts böra, så vidt ske kan, ansluta sig till de i fråga om inteckning i fast egendom gällande rättsregler.»

Inom högsta domstolen, hvars yttrande öfver förslagen inhemtades, erinrades emellertid, hurusom, då åtskilliga bestämmelser i den föreslagna inteckningslagen vore byggda på förutsättning af gällande eller påtänkta nya bestämmelser i förordningen om registrering, den oegentlighet skulle uppstå, att en författning af allmän lags natur sattes i beroende af en administrativ stadga, och ansågos de bestämmelser om fartygsregistrering, hvilka i inteckningslagen förutsattes, böra erhålla civillags natur.

Med hänsyn härtill och till åtskilliga inom högsta domstolen framställda detaljämärkningar mot förslagen hafva dessa underkastats jenkning i vissa delar, innan de i sålunda omarbetadt skick förelagts Riksdagen.

Utskottet öfvergår nu till att i korthet omnämna de viktigaste specialbestämmelserna i förslagen samt de skäl, som blifvit åberopade till stöd för desamma.

Föremål för inteckning äro fartyg, som ega en dräktighet af tjugu registerton eller derutöfver och äro i fartygsregistret införda. Om förslaget i denna del har chefen för justitiedepartementet yttrat följande:

»Olika meningar hafva yppats derom, huruvida den ifrågasatta lagstiftningen borde ega tillämpning på alla fartyg af den dräktighet, som medför registreringspligt, eller inskränkas till att gälla fartyg af viss högre dräktighet. Till stöd för den senare meningen har anförts, att det egentliga syftmålet med fartygsinteckningens upptagande i lagstiftningen vore att understödja anskaffandet af större fartyg. Då emellertid, på sätt 1898 års komité framhållit, äfven anskaffandet af mindre fartyg för lokaltrafik torde förtjena att understödjas, synes anledning ej förefinnas att inskränka inteckningens användning på sätt nyss är antydt.»

Departementschefen har ock påpekat, att, om man, såsom ifrågasatt blifvit, ville inskränka inteckningslagstiftningens tillämpning till fartyg af en viss högre dräktighet och i samband härmed föreskrifva en strängare registrering endast för dessa, mot en dylik anordning kunde göras gällande, att införandet af två skilda former af registrering, en strängare och en lindrigare, till äfventyrs skulle kunna leda till förringande af de på registreringen

grundade nationalitetsbevisens anseende i utlandet, något som enligt erfarenhetens vittnesbörd skulle kunna medföra olägenheter och förvecklingar, så för enskilda som för det allmänna.

Till stöd för förslaget bestämmelse, att inteckning ej får meddelas i fartygslott eller i flere fartyg för samma fordran, har af departementschefen anförts, att densamma vore föranledd af bemödandet att åstadkomma enkelhet och reda i de genom inteckning uppkommande rättsförhållanden, samt att med hänsyn till det ändamål, som afsåges med fartygsinteckningen, någon betänklighet emot en dylik begränsning af inteckningens användning ej torde förefinnas.

Inteckningsväsendet är enligt förslaget centraliseradt och skall handhafvas af Stockholms rådstufvurätt. Rörande hvad sålunda föreslagits har departementschefen yttrat:

»Af grunder, som i det föregående angifvits, hafva ärenden, angående inteckning i fartyg ansetts böra tillhöra allmän domstols upptagande. Fråga kan uppstå, huruvida behandlingen af dessa ärenden helst skall uppdragas åt flere, hvar för sitt distrikt behöriga domstolar eller för hela riket centraliseras hos en viss domstol, i sådant fall naturligen hufvudstadens rådstufvurätt. Då emellertid den förra af dessa utvägar medför den väsentliga olägenhet, att det understundom kan vara förenadt med svårighet att afgöra, hos hvilken myndighet upplysning skall sökas angående ett fartygs häftande för intecknad gäld, torde, med fästadt afseende jemväl å fördelen af en lätt förbindelse mellan inteckningsdomstolen och registreringsmyndigheten, inteckningsväsendets centraliserande hos Stockholms rådstufvurätt vara att föredraga.

Allmänhetens intresse af en bekväm beröring med inteckningsmyndigheten synes kunna på lämpligt sätt tillgodoses genom anställande hos inteckningsdomstolen af en kommissionär, som uti ifrågavarande ärenden förmedlar förbindelsen mellan rätten och allmänheten; och anhåller jag att efter förslaget slutliga behandling få återupptaga frågan härom.»

Angående den eganderättspröfning, som skall anställas, då inteckning i fartyg sökes, har departementschefen utlätit sig sålunda:

»Ehuru, såsom förut blifvit antydt, den omständigheten, att någon är i fartygsregistret inskrifven såsom egare af ett fartyg, ej alltid kan anses till fyllest ådagalägga hans befogenhet att låta inteckna fartyget, är det härmed ej sagdt, att all betydelse i afseende å eganderättspröfningen skulle fränkännas fartygsregistret. Att fartygsregistret angifver

en person såsom egare lärer i hvarje fall böra utgöra ett hinder emot fartygets intecknande på grund af medgifvande utaf någon annan. Vidare torde den första registreringen i och för sig utgöra tillräcklig bevisning om den dervid inskrifne egarens åtkomst. Det ligger nemligen i sakens natur, att då fråga första gången förekommer, huruvida ett fartyg skall ega föra svensk flagga, bevisning om den uppgifne egarens förvärf måste krävas, och detta har också iakttagits i gällande registreringsförordning, hvilken såsom vilkor för registrering uppställer ingifvande af vissa handlingar, som äro egnade att styrka sökandens åtkomst. Vid detta förhållande och då, särskildt hvad angår från utlandet inköpta fartyg, det icke lärer skäligen kunna ifrågakomma att sträcka krafvet på bevisning utöfver hvad registreringsförordningen innehåller, nemligen att den fångeshandling, hvarigenom fartyget kommit i svensk ego, företes, har man ansett vidare bevisning om åtkomsten ej böra af den först inskrifne egaren krävas.

Har åter efter registreringen förändring i eganderätten inträdt, måste såsom regel fordras, att inteckningssökanden styrker det eller de fång, genom hvilka eganderätten från den först inskrifne egaren öfvergått å den, som medgifvit inteckningen. Som emellertid fall kunna tänkas, då detta vilkor kunde blifva för sökanden öfver höfvan betungande och någon gång kanske omöjliggöra inteckning, samt en inskrifning, som under längre tid lemnats oklandrad, synes erbjuda tillräckliga garantier från rättssäkerhetens synpunkt, har från regeln om åtkomstens fullständiga ådagaläggande ansetts kunna göras det undantag, att, om den, som inteckningen medgifvit, ensam eller i förening med dem, från hvilka han bevisligen härleder sin rätt, under fem år stått inskrifven såsom egare samt klander å åtkomsten ej förekommit, vidare bevisning derom ej tarvas.»

Härvid har departementschefen jemväl erinrat derom, att, så vidt rörer fartygslott, 21 § sjölagen redan föreskrifver öfverlåtelsens kungörande genom registreringsmyndighetens försorg. Dylig åtgärd syntes dock ej nödig beträffande helt fartyg, då det, särskildt med hänsyn till bestämmelserna om nationalitetshandlingar, ej gerna kunde antagas, att obehörig person skulle kunna under den tidrymd, hvarom fråga vore, vara inskrifven såsom egare, utan att rätt egare derom erhöle kännedom.

Till afgörande af möjligen uppstående kollision mellan öfverlåtelse af eganderätt till fartyg och upplåtelse af panträtt i detsamma innehåller

7 § af den föreslagna inteckningslagen bestämmelser, hvilka af departementschefen motiveras på följande sätt:

»De rättsgrundsatser, som hos oss gjort sig gällande beträffande besittningstagandets betydelse såsom skydd för förvärf af lösegendom, torde, derest den nu ifrågasatta formen för fartygs förpantning varder införd, ej vara tillräckliga för att skydda en köpare af fartyg emot förpantningsåtgärder från förre egarens sida, och det lärer därför vara nödvändigt att bereda köparen en utväg att härutinnan betrygga sin rätt. Å andra sidan synes ej heller den, som mottager en pantförskrifning i fartyg såsom säkerhet, böra lida rättsförlust i följd af en eganderättsöfverlåtelse, hvarom han ej kunnat ega kännedom. För att tillgodose den enes som den andres rätt synes en regel, motsvarande den som för enahanda fall gäller beträffande fast egendom, böra tillämpas, och i detta hänseende har i 7 § föreslagits, att inteckning på grund af förre egarens medgifvande ej må beviljas, sedan nye egaren anmält sitt fång till fartygsregistret, men att deremot anmälan, som göres å en senare dag än inteckningen söktes, ej utgör hinder för dess beviljande.

Blifver ifrågavarande stadgande godkändt, torde i registreringsförordningen böra införas bestämmelser i det syfte, att fartygsregistret i hvarje fall må utvisa, å hvilken dag anmälan till registret gjorts och registrering egt rum, äfvensom att, der fartyg tillhör flere, förändring i eganderätten till lott i fartyget må kunna anmälas ej allenast, såsom för närvarande gäller, af hufvudredaren, utan ock af den nye egaren sjelf.»

Om hos rätten upplyses, att klander å den af inteckningssökanden uppgifne fartygsegarens åtkomst blifvit vid domstol anhängiggjort, och det ej visas, att klandret är ogilladt genom laga kraft egande beslut, afslås ansökningen. Bestämmelsen härom kompletteras genom ett förslag till lag om antecknande i fartygsregistret af tvist om fartyg eller fartygslott.

Kollision mellan inteckningsansökning och utmätning afgöres enligt 9 §:s bestämmelser. För hvad sålunda föreslagits och skälen dertill har departementschefen lemnat följande redogörelse:

»De skäl, som föranledt det i 1 § upptagna förbud emot antecknande af fartygslott, synas jemväl utgöra anledning att förebygga, det en i helt fartyg meddelad anteckning upphör att gälla beträffande viss lott i fartyget, men kvarstår i de öfriga. Derfor torde den grundsats böra uppställas, att exekutionsåtgärder, som afse allenast en lott i ett fartyg, ej hafva någon inverkan på en i fartyget gällande anteckning. Att sålunda låta en anteckning ega bestånd efter exekutiv försäljning af en del af den

intecknade egendomen är emellertid detsamma som att gifva inteckningshafvare företråde framför de borgenärer, hvilkas fordringar skola ur köpeskillingen utgå, och innebär således bland annat, att inteckning, hvarom här är fråga, under alla förhållanden medför bättre förmånsrätt än utmätning, något som ock är iakttaget i det föreslagna tillägget till 5 § i 17 kap. handelsbalken.

Då emellertid ett dylikt bestämmande af inteckningshafvares förmånsrätt skulle kunna bereda möjlighet för en fartygsegare att medelst fartygets intecknande omintetgöra verkan af en redan skedd utmätning, synes till förekommande häraf böra, på sätt i 9 § är föreslaget, stadgas, att inteckning ej får beviljas, der domstolen erhåller upplysning, att fartyget eller lott deri är under utmätning.»

För att åt domstolen bereda sådan upplysning föreslås vid 85 § utsökningslagen skyldighet för utmättingsman att om utmätning af fartyg, som blifvit i fartygsregistret infördt, göra anmälan hos Stockholms rådstufvurätt.

Till belysning af det i 11 § upptagna stadgande om inteckningsdomstolens skyldighet att från registreringsmyndigheten införskaffa alla för ärendets afgörande erforderliga upplysningar har departementschefen erinrat, att den omständigheten, att inteckningsväsendet och registreringen icke lämpligen kunna hos oss, såsom i andra länder, förenas hos samma myndighet, ej synes böra för de inteckningssökande föranleda ökad besvär eller särskild kostnad.

De stadganden, som 13 § innehåller om panträttens utsträckande jemväl till fartygets tillbehör, äro, enligt hvad departementschefen jemväl erinrat, i allo öfverensstämmande med hvad 268 § sjölagen i detta afseende bestämmer i fråga om sjöpanträtt.

Ersättning, till hvilken egare af fartyg på grund af tagen försäkring eller eljest är berättigad för skada å fartyget, häftar icke i fartygets ställe för intecknad fordran. Härom har departementschefen anfört följande:

»Sjölagen innehåller i 270 § med afseende å sjöpanträtt den bestämmelse, att ersättning, som utgår på grund af tagen försäkring, icke häftar i pantens ställe. De skäl, som föranledt detta stadgande, torde hafva sin giltighet äfven med afseende å fartygshypotek. Det synes ej vara med allmänna rättsgrundsatser öfverensstämmande, att inteckningshafvaren skall njuta fördel deraf, att fartygsegaren slutit ett aftal, som ådragit honom kostnader och hvars ingående berott af hans godfinnande. Ej heller skulle ett stadgande om panträttens öfvergång å försäkringssumman ensamt vara tillräckligt betryggande för inteckningshafvaren, i det denne, äfven

om han vid inteckningens mottagande kunde förvissa sig om att försäkring egt rum, dock saknade garanti för att försäkringen hölles vid magt. Vid sådant förhållande synes det böra öfverlemnas åt inteckningshafvaren sjelf att aftalsvis trygga sig mot faran af skada å fartyget, antingen genom att vid inteckningens belånande betinga sig, att låntagaren håller fartyget försäkradt på sådana vilkor, att försäkringen kommer långifvaren till godo, eller ock genom att sjelf taga särskild försäkring å sin i fartyget intecknade fordran. Till stöd för denna uppfattning torde ock kunna framhållas, att de flesta främmande lagstiftningar intaga en liknande ståndpunkt, samt att samma uppfattning delats af en på belgiska regeringens föranstaltande år 1888 hållen internationel kongress för behandling af åtskilliga ämnen inom handels- och sjörettens område.

Att förslaget ej heller medgifver panträttens öfvergång å ersättning, som tillkommer fartygsegare, då fartyg i gemensamt haveri eller i följd af någons vållande gått förloradt eller lidit skada, innefattar deremot en afvikelse från hvad sjölagen i 270 § bestämmer. Denna afvikelse har synts vara af nöden för att undgå de invecklade rättsförhållanden, som skulle kunna uppstå, om panträtten komme att häfta dels vid ett fartyg och dels vid en fordran, med möjlighet af särskilda exekutioner å de olika panterna. Olägenheterna häraf skulle nemligen te sig helt annorlunda i fråga om en panträtt, som är afsedd att ega längre varaktighet, än hvad förhållandet är med sjöpanträtterna, och något synnerligt gagn af anordningen skulle i hvarje fall ej för inteckningshafvaren kunna påräknas.»

Förslagets stadganden om intecknings förnyande, nedsättande och dödande ansluta sig i allmänhet nära till motsvarande bestämmelser angående fastighetsinteckning.

Att panträtten enligt 20 § af förslaget upphör i ett fartyg, som kondemnerats och derefter försålts, öfverensstämmer med hvad sjölagen under enahanda förhållanden stadgar i afseende å sjöpanträtt. Deremot har, enligt hvad departementschefen anfört, den i sjölagen upptagna föreskriften om panträttens öfvergång å köpeskillingen ansetts, såsom varande af ringa praktisk betydelse för en inteckningshafvare, men egnad att vid tillämpning på inteckningar medföra afsevärda svårigheter, böra här utlemnas. Paragrafens redaktion har underkastats jemkning med hänsyn till i högsta domstolen framställd anmärkning, att, der försäljning af kondemneradt fartyg egde rum å exekutiv auktion, inteckning i fartyget uppen-

barligen borde medföra den rättsverkan, att in-teckningsinnehafvaren åtnjöte förmånsrätt i köpeskillingen.

Innehållet i 27 och 28 §§ samt skälen till der föreslagna be-stämmelser framgå utaf följande yttrande af departementschefen:

»Så länge icke internationella öfverenskommelser om ömsesidigt er-kännande af fartygshypoteket kommit till stånd, innebär onekligen möj-ligheten, att fartyget kommer under ett annat lands flagga, en fara för in-teckningshafvarens rätt. Med hänsyn härtill har 1898 års komité efter föredömet af vissa främmande lagstiftningar ifrågasatt stadganden om straff för den, som utan in-teckningshafvarens medgifvande säljer det in-tecknade fartyget till utlandet. Men oafsedt att, med sjölagens stånd-punkt i afseende å vilkoren för ett fartygs rätt att föra svensk flagga, ett fartyg kan förlora sin svenska nationalitet i följd af åtskilliga omstän-digheter, hvilkas inträffande ej kan genom straffbestämmelser förebyggas, kan det näppeligen anses billigt att införa en bestämmelse, hvarigenom egare, som vill till utlandet försälja sitt fartyg, hänvisas att dertill utverka in-teckningshafvarens medgifvande; det kan gifvas tillfällen, såsom vid hotande krigsfara, då det är af vigt, att en försäljning till utlandet sna-rast möjligt kan vidtagas, och det vore säkerligen en dålig tjänst åt sjö-fartsnäringsen att under sådana omständigheter göra redarne beroende af in-teckningshafvarnes godtycke. Det synes också, som om en sjöfordrings-egare skulle genom fartygets försäljning till utlandet kunna råka ut för samma svårigheter som en in-teckningshafvare, men sjölagen innehåller dock ej något i sjöfordringsegarens intresse gifvet förbud mot fartygs för-säljning till utlandet. Deremot har sjölagen valt en annan utväg för att skydda fordringsegaren: oberoende af om panträtten går förlorad eller icke, ålägger den säljaren en viss personlig ansvarighet för sjöfordringar, som förut allenast häftade vid fartyget. Ett dylikt stadgande synes vara på sin plats äfven här; jemväl med afseende å in-tecknad gäld kan det inträffa, att fartygsegaren ej är personligen ansvarig, och han skulle må-hända i ett sådant fall finna en fördel i att sälja fartyget just till ett land, som ej erkände in-teckningens giltighet. Men frestelsen härtill för-svinner, om han genom en sådan åtgärd ådrager sig personlig ansvarighet för gälden, i synnerhet om in-teckningshafvaren sättes i tillfälle att strax kunna kräfvä betalning. Förslaget 27 § innehåller bestämmelser i nu angifna syfte.

Med hänsyn till den fara för rättsförlust, hvilken, på sätt nyss an-gifvits, för en in-teckningshafvare uppstår, då det in-tecknade fartyget upp-

hör att vara svenskt, lärer vid en dylik förändring i fartygets nationalitet inteckningshafvaren böra sättas i tillfälle att, utan afseende å aftal om förfallotid för den intecknade fordringen, göra sin panträtt i fartyget gällande, så snart tillfälle dertill erbjudes. Samma rätt har af liknande anledning ansetts böra honom medgifvas ej mindre då fartyget kondemnerats, än äfven då det af egaren vanvårdas eller förderfvas.»

Enligt det ursprungliga af lagbyrån upprättade förslaget skulle inteckning i fartyg, hvilken beviljats på grund af medgifvande af annan än rätt egare, ändock vara gällande, om inteckningshafvaren var i god tro, när han densamma åtkom. Häre mot anmärktes af högsta domstolen följande:

»Då här är fråga om panträtt i lös egendom utan besittning af panten, samt den offentliga inskrifning, som afses med förslaget, icke lär kunna ersätta besittningsstadgandet, torde, äfven för det fall att, såsom vilkor för inteckningsrätt i fartyg, mera betryggande föreskrifter lemnas i fråga om bestyrkandet af uppgifven egares åtkomst, än i förslaget upptagits, förevarande bestämmelse icke böra godkännas. Olämpligt synes ock vara att i fråga om verkan af god tro hos inteckningshafvare uppställa olika regler för det fall att inteckningen gäller fartyg och för det fall att den afser fast egendom.»

På grund häraf har det föreslagna stadgandet utbytt mot föreskrift derom, att sådan inteckning skall vara ogill, dervid dock, med hänsyn till bestämmelserna i 5 § af förordningen den 27 november 1854, gjorts undantag för der afsedda särskilda fall.

39 § innehåller föreskrifter om rätt för den, som innehar en i utlandet meddelad inteckning i fartyg, hvilket derefter blifvit svenskt, att genast få betalning ur panten under förutsättning, att inteckningshafvaren inom ett år från fartygets registrering här i riket kräver betalning genom stämning eller lagsökning. Rörande de grunder, på hvilka dessa föreskrifter hvila, har departementschefen upplyst följande:

»Att åt en inteckning, som vidlåder ett från utlandet inköpt fartyg, ej tillerkännes obegränsad giltighet, torde från rättssäkerhetens synpunkt vara af vigt, helst det ej alltid torde gifvas någon tillförlitlig utväg att erhålla kännedom om en dylik intecknings tillvaro. Men å andra sidan synes rederinäringens behof af kredit böra tillgodoses äfven då det är fråga om fartygs inköpande från utlandet, så mycket mera som vår handelsflotta i väsentlig mån rekryteras på detta sätt. Af sådan anledning synes en i utlandet meddelad inteckning böra respekteras under så lång

tid, som skäligen kan erfordras för att inteckningshafvaren må kunna göra sin fordran gällande eller förmå fartygets egare att ersätta den gamla inteckningen med en här i riket meddelad.»

Den föreslagna 7 § i 10 kap. handelsbalken innehåller förbud mot fartygs öfverlemnande såsom handpant. Beträffande anledningen till den sålunda ifrågasatta lagändringen har departementschefen yttrat:

»Enligt gällande lag kan fartyg liksom andra lösören lemnas såsom handpant, och der sådant skett är, jemlikt 17 kap. 3 § handelsbalken, panthafvaren berättigad att med förmånsrätt framför andra i samma kapitel afsedda borgenärer utfå sin fordran ur fartyget. Vid införande af lagbestämmelser om inteckning i fartyg är det emellertid uppenbarligen af nöden att förebygga, det dylik inteckning kan göras värdelös genom en efter inteckningens meddelande tillkommen pantsättningsåtgärd. För sådant ändamål ligger det närmast till hands att vid bestämmande af den plats i förmånsrättsordningen, som skall tillkomma innehafvare af inteckning i fartyg, gifva honom företräde framför innehafvare af lös pant och dermed äfven framför öfriga i nyssnämnda paragraf eller senare i 17 kapitlet upptagna borgenärer. En dylik åtgärd lär dock näppeligen böra ifrågakomma, då ej mindre sådan fordran för reparation å fartyget, som enligt 3 § skall utgå med förmånsrätt, än ock de i 4 § omförmälda fordringar uppenbarligen äro af beskaffenhet att böra sättas framför den intecknade fordringen. Att åter, såsom jemväl blifvit föreslaget, låta inteckningshafvaren stå efter nyss angifna borgenärer, men det oakadt stadga, att panthafvarens förmånsrätt ej må lända till minskning i inteckningshafvarens rätt, synes ej lämpligt, då en dylik anordning under vissa omständigheter skulle kunna föranleda väsentliga oegentligheter och förvecklingar. Vid sådant förhållande torde annan utväg ej återstå än att, i afseende å fartyg af beskaffenhet att kunna för gäld intecknas, stadga förbud mot pantsättning medelst öfverlemnande af besittningen; och lär någon betänklighet häremot näppeligen kunna anföras, då i allt fall nyssberörda form för fartygs pantsättning uppenbarligen endast sällan skulle kunna komma till användning.»

I 17 kap. 5 § handelsbalken äro föreslagna bestämmelser angående den med fartygsinteckning förbundna förmånsrätt, som erhållit plats efter de i 4 § omförmälda fordringar, men före medredares förskott och utmätning.

De föreslagna förändringarna i utsöknings- och konkurslagarne hafva hufvudsakligen till syfte att vid exekutiv försäljning och konkurs bereda den borgenär, som har inteckning i fartyg, enahanda ställning som inne-

hafvare af fastighetsinteckning. Så föreslås (66 § utsökningslagen), att särskild exekution å fartygs tillbehör ej må ega rum. I olikhet mot hvad 107 § utsökningslagen stadgar för det fall, att inrop af fast egendom å auktion skett, medgifves dock icke åt den, som å auktionen inropat fartyg, någon ovilkorlig rätt att fullgöra den första afbetalningen medelst aflemnande af skuldebref, som i fartyget intecknats. Svårigheten att på förhand beräkna, i hvilken mån en inteckning skulle vid ny auktion blifva betäckt af köpesumman, förhindrar detta. På utmätningsmannen må det ankomma att efter omständigheterna pröfva, huruvida ett dylikt skuldebref kan godkännas såsom pant eller icke.

Den förändrade lydelse, 2 § sjölagen enligt förslaget erhållit, eger sin förklaring hufvudsakligen deri, att de bestämmelser angående fartygs registrering, hvilka ansetts böra erhålla civillags natur, blifvit i denna § införda.

I 52 § af samma lag har införts en föreskrift om åliggande för befälhafvare att, då fartyget å utländsk ort blir föremål för en exekutiv åtgärd, samt skeppshandlingarna visa, att i fartyget finnes inteckning, gifva inteckningshafvaren underrättelse om åtgärden. Enligt hvad departementschefen meddelat, har för att åt detta stadgande gifva ökad betydelse utväg ansetts böra beredas inteckningshafvaren att på ett eller annat sätt få inteckningen omnämnd i skeppshandlingarna, men har en föreskrift i angifna syfte synts lämpligast hafva sin plats i registreringsförordningen.

Då utskottet nu går att för egen del yttra sig i frågan, finner utskottet visserligen, att inteckning i fartyg icke kan åt innehafvaren bereda en säkerhet, som är jemförlig med den, hvilken inteckning i fast egendom lemnar. De sjöfordringar, hvilka tillkommit i hela fartygets intresse, måste alltid åtnjuta rätt framför inteckningar deri. Till den osäkerhet, som här af blifver en följd, kommer ovissheten, huruvida en efter hemlandets lag meddelad inteckning skall respekteras, i fall det blir af nöden att göra den gällande inom en främmande stat, i händelse fartyget under uppehåll i utlandet blir föremål för exekution eller öfvergår i utländsk ego. För den risk, för hvilken innehafvaren af inteckningen således är utsatt, kan han icke till fullo trygga sig genom en vanlig försäkring, utan måste han jemte denna taga sig försäkring i en särskild, i vårt land ej förekommande art af försäkringsinrättningar (protection and indemnity associations), utan att dock all risk härmed kan blifva täckt. I följd här af skulle det kunna antagas, att lån mot säkerhet af inteckning i fartyg

Utskottets motivering.

icke skulle kunna erhållas på andra än synnerligen ofördelaktiga vilkor. Man har vidare framhållit, att aktiebolaget vore den form, som bäst egnade sig för att åt sjöfartsnäringen bereda nödigt kapital, och i sammanhang dermed har uttalats den farhåga, att in-teckning i aktiebolagets fartyg eller redan möjligheten att sådan in-teckning kunde beviljas skulle menligt inverka på de enskilda aktieegarnes utsigt att kunna använda aktierna såsom säkerhet för lån.

Såsom utskottet äfven framhållit, hafva emellertid de flesta sjöfarts-idkande länder i Europa i sin lagstiftning upptagit fartygshypoteket. Tid efter annan hafva ock i vårt land från sjöfartsnäringens målsmän framkommit framställningar, afseende rätten att såsom säkerhet för lån lemna in-teckning i fartyg, hvilka hittills icke kunnat användas såsom hypotek annorledes än under den förkastliga formen af fingerad försäljning. Att här är fråga om en ganska värdefull säkerhet, framgår deraf, att svenska handelsflottan år 1898 räknade 2,004 segelfartyg och 817 ångfartyg af öfver tjugu tons drägtighet och att sammanlagda tonalet utgjorde 557,386 tons. Att lättad tillgång till förlagskapital skall främja sjöfartsnäringens utveckling, torde icke behöfva bevisas. Om än in-teckningen i fartyg icke kan blifva en med fastighetsin-teckningen jemförlig säkerhet, så torde den dock egna sig att i större penninginrättningar belånas och särskildt att dervid utgöra en förstärkning af låntagarens personliga kredit. Uppfattningen att rättigheten att in-teckna fartyg skulle minska aktie-egarnes personliga kredit synes ej rätt grundad, då ju en akties värde och användbarhet såsom pant är beroende af bolagets allmänna affärsställning och ej af den omständighet, att för viss bolagets gäld är lemnad särskild realsäkerhet. På hvarje aktiebolag, som eger fartyg, ankommer ju ock att bereda trygghet mot fartygens in-tecknande genom att i bolagsordningen inrymma dels förbud mot fartygens in-tecknande och dels föreskrift, att bolagsordningen i denna del endast må efter tidsödande former ändras.

Vid sådana förhållanden och då en underlåtenhet att följa det föredöme, andra länder i förevarande hänseende lemnat, skulle kunna komma vårt lands sjöfartsidkare att under den internationella konkurrensen anse sig tillbakasatta, tvekar ej utskottet att förorda, att institutet in-teckning i fartyg må upptagas i vår lagstiftning.

Utskottet finner jemväl, att uppgiften att i lagstiftningen inpassa det nya institutet blifvit på ett i allmänhet lyckligt sätt löst i den kongl. propositionen. Den nuvarande fartygsregistreringen lemnas i allt väsentligt orubbad. Om det än, med afseende å hvad inom högsta domstolen an-

förts, funnits nödigt att i 2 § sjölagen upptaga vissa i kongl. förordningen om registrering af svenska fartyg den 27 november 1891 förekommande stadganden, hafva redarne dock icke ålagts annan ny skyldighet än att, då fartyg första gången registreras, förete offentlig myndighets intyg, utvisande, när, hvar och af hvem fartyget är byggt, samt, der ej den, som byggt fartyget, sjelf anmäles vara egare, styrka, att eganderätten till fartyget från honom öfvergått till den, hvilken såsom egare anmäles, dock att, der fartyget varit i utländsk ego, hvad sålunda är stadgadt ej eger tillämpning i vidare mån, än att utländsk egares rätt skall visas hafva öfvergått å den, som till registret anmäles såsom egare. Med antagande, att till offentlig myndighet i detta fall kommer att räknas jemväl *länsman*, håller utskottet före, att förslaget icke innebär något afven för egare af mindre fartyg tyngande, och af sjelfva ordalagen framgår, att den ifrågasatta skyldigheten endast drabbar den redare, hvilken efter den 1 januari 1902 till registrering anmäler nybyggt eller från utlandet inköpt fartyg. Pröfningen af åtkomsten i öfrigt har blifvit helt och hållet förlagd till in-teckningsdomstolen, och de lättnader, som lemnats i fråga om åtkomstens styrkande, synas ej innebära något äfventyr. Att in-teckningsärendena hänskjutas till den domstol, Stockholms rådstufvurätt, som har sitt säte i samma stad som registreringsmyndigheten, kommerskollegium, synes bereda lättnader både för allmänheten och myndigheterna.

Att handläggningen af sjelfva in-teckningsfrågan och den dermed förenade pröfningen af åtkomsten blifvit förlagd till domstol betingas så väl af sakens egen natur som af den offentlighet, som bör vara förenad med inskrifningsärenden. Såsom departementschefen påvisat, skulle ock ifrågavarande bestyr icke kunna uppdragas åt kommerskollegium med mindre förändringar vidtoges i verkets organisation och stat. Visserligen skulle det synas, som om det för rederierna vore fördelaktigare att få in-teckningsärendena upptagna af närmaste rådstufvurätt, men då de för registreringsärenden behöfva anlita kommissionär i Stockholm, synes olägenheten att jemväl anlita honom i och för in-teckningsärendena icke vara afsevärd. I händelse ett fartyg förändrar hemort, måste derom ske anmälan hos rådstufvurätten i den gamla och den nya hemorten, samt afskrift af den förra rättens in-teckningsprotokoll, såvidt rörer fartyget, öfversändas till den senare, hvilket för rederiet torde medföra kostnader. Under-stundom måste det dock blifva förenadt med svårighet att afgöra, hos hvilken myndighet upplysning skall sökas angående ett fartygs häftande för in-tecknad gäld. För ärendenas skyndsamma behandling hos embets-

verken måste det vara en fördel, att inteckningsdomstolen är endast en och har sitt säte i Stockholm. Särskildt torde det kunna antagas, att underrättelse om verkställd utmätning i fartyg på nu föreslaget sätt säkrare och lättare skall komma vederbörande till handa.

Den plats i förmånsrättsordningen, som lemnats åt fartygsinteckningen mellan de i 17 kap. 4 § handelsbalken omförmälda tysta förmånsrätter och redares förmånsrätt för förskott närmast efter de för fartygs byggande lemnade förskott, torde vara den rätta. Emot förslaget att, till undvikande af kollision mellan handfången pant och fartygsinteckning, fränkänna laga verkan åt pantsättning af fartyg, som kan intecknas, har utskottet intet att invända, helst sådan pantsättning icke utom helt undantagsvis torde förekomma.

I allt väsentligt ansluter sig således utskottet till den kongl. propositionen. Vissa detaljbestämmelser har utskottet emellertid funnit för-
anleda till nedan omförmälda yttranden.

Lag om inteck-
ning i fartyg.
§ 1.

Med anledning af en inom utskottet yttrad tvekan vill utskottet uttala, att för intecknande af aktiebolags fartyg icke kräfves medgifvande af de enskilda aktieegarne. Aktiebolagets medgifvande i ty fall lemnas, allt efter bolagsordningens innehåll, af styrelsen eller bolagsstämman.

§ 14.

Att, såsom i 14 § af förslaget till lag om inteckning i fartyg föreslås, panträtten icke skulle öfvergå å ersättning, som tillkommer fartygsegare, då fartyg i gemensamt haveri eller i följd af någons vållande gått förlo-
radt eller lidit skada, innefattar en afvikelse från hvad 270 § sjölagen beträffande sjöfordringarna bestämmer. Förhållandena ställa sig dock helt olika. Är fartyget iståndsättligt, bör ju ersättningen af redaren användas till dess reparation, och dess användning är ju således till fördel för inteckningshafvaren, som i detta fall icke bör ega anspråk på ersättningen. Skulle fartyget vara förstördt eller kondemneradt, är det tvifvelaktigt, om rättigheten att hålla sig till ersättningssumman skulle för inteckningshafvaren medföra någon fördel. Mot de äfventyr, som med en sjöresa äro förenade, har inteckningshafvaren att skydda sig genom försäkring.

Att ett mellan försäkringstagare och försäkringsgifvare slutet aftal om försäkring icke i och för sig för tredje man medför någon rätt, är emellertid otvifvelaktigt. Om i vissa brandstodsbolag för försäkring af fastighet inteckningshafvare tillerkännes rätt till brandskadeersättning, beror sådant på stadgande i bolagets reglemente eller i polisen. Härmed öfverensstämmer ifrågavarande lagrum likasom 270 § sjölagen. Den säkerhet, innehafvaren af fartygsinteckning vill vinna, bör han således

bereda sig antingen genom aftal med låntagaren eller genom särskild försäkring. Att han i följd af sådant aftal kan blifva berättigad till del i den ersättning, försäkringsanstalten lemnar, faller af sig sjelft och behöfver icke i denna lag lika litet som i sjölagen eller i lagstiftningen om inteckning i fast egendom utsägas.

Utskottet anser sig jemväl böra framhålla, att en ändring af nu ifrågavarande § skulle medföra behofvet af ändring i stadgandena om utsökande af fordran, om utmätning och auktion å fartyg samt om fördelning af köpeskillingen derför eller en ganska omfattande omarbetning af det nu föreliggande förslaget.

För att bereda en skyndsammare handläggning, då innehafvare af fartygsinteckning måste vid domstol utsöka sin fordran, har utskottet ansett, att talan i så fall skall anhängiggöras vid rådstufvurätt, äfven om den, som käres till, har sitt bo och hemvist å landet.

§ 38.

Då enligt utländsk lag inteckning i fartyg kan meddelas för obestämmt belopp och jemväl i frakt eller eljest under former, som icke af svensk lagstiftning kunna godkännas, måste man öfvergifva all tanke på att, sedan utländskt fartyg blifvit svenskt, fartygsinteckningar, som deri förut meddelats, skulle kunna upptagas i inteckningsboken. Den i propositionen föreslagna föreskrift, att, då fartyget blifvit svenskt, innehafvaren af den främmande inteckningen genast eger att ur fartyget njuta betalning, synes åter vara att förorda. Ett undantag anser utskottet dock böra göras för det fall, att utländsk man lemnat försträckningen under vilkor, att, äfven sedan fartyget blifvit svensk egendom, med betalningen skulle anstå. Den tid, inom hvilken inteckningshafvare skall utsöka sin fordran, finner utskottet kunna förkortas från ett år till sex månader.

§ 39.

Lagen om inteckning i fartyg har påkallat vissa ändringar i utsökningsslagen, afseende att reglera förfarandet vid utmätning och auktion å fartyg i närmare öfverensstämmelse med hvad om fastighets utmätande och försäljning är stadgadt. Utskottet har funnit, att förändringen bör utsträckas jemväl derhän, att, då fartyg öfver tjugu ton blifvit utmätningssvis såldt, särskildt sammanträde bör utsättas för köpeskillingens gäldande och fördelande. Då ett sådant sammanträde i de flesta fall blifver nödigt, undvikes genom utskottets förslag den särskilda kallelsen till ett sådant. För samtliga vederbörande lär det ock finnas fördelaktigt att på så vis få alla frågor om fördelningen pröfvade och liqviden tillgänglig redan 14 dagar efter auktionen. De ändringar, utskottet föreslagit vid 92, 93, 118, 119, 120 och 141 §§, äro föranledda häraf.

Lag om ändring i vissa delar af utsökningsslagen.

Förslag till lag
om ändrad
lydelse af 2, 3
och 52 §§ sjö-
lagen.

Den vid 52 § sjölagen föreslagna föreskrift, att, då fartyg å utländsk ort tages i mät eller för gäld belägges med qvarstad, och af skeppshandlingarna finnes, att fartyget är för gäld in-tecknadt, befälhafvaren skall ofördröjligen om utmätningen eller qvarstaden underrätta in-teckningshafvaren, der denne är för honom känd, läser komma att i administrativ väg kompletteras genom en föreskrift, huru, sedan fartyg blifvit in-tecknadt, bevis derom skall öfversändas till fartygets befälhafvare och der-efter genom viss myndighets försorg fästas vid certifikatet. En hänvisning till ett sådant förordnande har utskottet ansett böra inrymmas i 52 § sjölagen.

På grund af hvad sålunda anförts, får utskottet hemställa:

1:o

att Riksdagen, med förklarande att Kongl. Maj:ts förslag till lag om in-teckning i fartyg icke kan oförändradt godkännas, måtte för sin del antaga följande

Lag om in-teckning i fartyg.

Häri-genom förordnas som följer:

1 §.

Fartyg, som har en drägtighet af tjugu registerton eller derutöfver och är i fartygsregistret infördt, må, der egaren det medgifver, in-tecknas för fordran, efter ty här nedan sägs; och njute, der det skett, fordringsegaren panträtt i fartyget. Tillhör fartyget flere gemensamt, må ej in-teckning meddelas, med mindre samtliga delegare dertill lemnat medgifvande.

Ej må in-teckning meddelas utan för visst belopp i penningar, ej heller i fartygslott eller i flera fartyg för samma fordran.

2 §.

Medgifvande af inteckning i fartyg skall tecknas å handling, hvarå fordran grundas, samt innefatta uppgift om det nummer, hvarunder fartyget är i fartygsregistret infördt; och varde medgifvandet af vittnen styrkt.

3 §.

Inteckning i fartyg sökes hos Stockholms rådstufvurätt.

4 §.

Då inteckning sökes, skall fordringshandlingen i hufvudskrift till rätten ingifvas; och låte rätten handlingen offentligen uppläsas samt införas i protokollet öfver inteckningar i fartyg.

5 §.

Finnes ej å handlingen bevittnadt medgifvande, som i 2 § sägs, varde ansökningen afslagen.

6 §.

Ej må inteckning beviljas, der ej den, som inteckningen medgifvit, blifvit i fartygsregistret inskrifven såsom egare af fartyget. Har före honom annan varit inskrifven såsom egare, må ej inteckning beviljas, med mindre vid rätten styrkes, att den först inskrifne egarens rätt öfvergått å den, som inteckningen medgifvit, eller ock, der fartyget i fem år näst före ansökningen varit i registret infördt, den, som inteckningen medgifvit, finnes hafva under hela den tid varit i registret inskrifven såsom egare eller bevisligen härleder sin rätt från den, som vid början af samma tid var i nämnda egenskap inskrifven.

Ej må i inteckningsärende andra än skriftliga bevis gälla i fråga om åtkomst till fartyg.

7 §.

Öfverlåter någon till annan fartyg eller fartygslott, och har, innan ny egares fång anmäles till fartygsregistret, inteckning blifvit sökt på

grund af tidigare egares medgifvande, utgöre öfverlåtelsen ej hinder för inteckningens beviljande.

Sökes inteckning samma dag ny egares fång anmäles till fartygsregistret eller derefter, skall ansökningen afslås, utan så är att nye egaren ikladt sig förbindelse att låta fartyget intecknas på grund af tidigare egares medgifvande eller eljest är med honom lika förbunden.

8 §.

Varder hos rätten upplyst, att klander å den af sökanden uppgifne fartygsegarens åtkomst blifvit vid domstol anhängiggjort, och visas ej att det klander är genom laga kraft egande beslut ogilladt, varde ansökningen afslagen.

9 §.

Upplyses, att före den dag inteckningen söktes eller ock samma dag ansökningen gjordes fartyget eller lott deri tagits i mät, och visas ej att utmätningen upphört att gälla, skall ansökningen afslås.

10 §.

Afträdes fartyg eller fartygslott till konkurs, medan ansökan om inteckning i fartyget är på pröfning beroende, må ansökningen af rätten pröfvas utan hinder af konkursen, men verkan af inteckningen, der den beviljad varder, bestämmes på sätt särskildt är stadgadt.

11 §.

Finnes ej ansökan om inteckning böra genast afslås, anskaffe rätten, innan yttrande öfver ansökningen meddelas, från den myndighet, som förer fartygsregistret, afskrift af hvad deri finnes infördt om det fartyg ansökningen afser.

12 §.

Då inteckning blifvit beviljad, teckne rätten bevis derom å fordringshandlingen.

13 §.

Panträtt, som genom inteckning i fartyg vinnes, omfattar jemväl fartygets tillbehör. Under tillbehören innefattas icke proviant eller bränsle, ej heller å ångfartyg kol eller andra för maskinens drift afsedda ämnen.

14 §.

Är egare af fartyg på grund af tagen försäkring eller eljest berättigad till ersättning för skada å fartyget; den ersättning hafte icke i fartygets ställe för fordran, som är i fartyget intecknad.

15 §.

Ej må panträtt, som inteckning medför, särskildt göras gällande i viss lott af det intecknade fartyget.

16 §.

Inteckning i fartyg skall förnyas i den ordning, som i 17 § bestämmes, första gången inom tio år sedan den beviljades, och sedermera inom tio år från hvarje förnyelse. Sker det ej, vare inteckningen förfallen, ändå att inom nämnda tid vidtagits sådan åtgärd, som i sista stycket af 18 § sägs.

17 §.

Vill någon låta förnya inteckning i fartyg, uppvisa hos inteckningsdomstolen fordringshandlingen i hufvudskrift; och varde bevis om förnyelsen der tecknad å handlingen. Sökanden stånde ock fritt att inför annan underrätt förete inteckningshandlingen: den rätt låte, då sådant sker, i sin dombok korteligen intagas hvad handlingen innehåller med dag och årtal, då den utgafs, när och under hvilken paragraf i protokollet inteckningen är beviljad och när inteckningen förnyades, nedsattes eller annorledes förändrades, om det skett; teckne ock bevis å handlingen, att den varit företedd till vinnande af inteckningsförnyelse: sedan ingifve sökanden protokollet deröfver till inteckningsdomstolen inom tid, som i 16 § sägs; och vare detta så gillt, som om handlingen der blifvit företedd.

18 §.

Vill någon låta inteckning helt och hållet eller för visst belopp dödas, uppvisse fordringshandlingen i hufvudskrift för inteckningsdomstolen; och varde bevis om dödandet der tecknad å handlingen.

Vill någon låta inteckning under annan nedsättas, förfares i enlighet med hvad angående intecknings dödande nu är sagdt.

19 §.

Är helt fartyg såldt efter utmätning eller eljest i den ordning, som om utmätt fartyg finnes stadgad, vare, sedan köpeskillingen blifvit emellan borgenärerna fördelad, inteckning för fordran, som antingen alldeles icke eller endast till någon del kunnat af köpeskillingen gäldas, utan verkan. Sådan inteckning varde, ändå att inteckningshandlingen ej i hufvudskrift företes, dödad, der ny egare af fartyget eller lott deri, sedan försäljningen vunnit laga kraft, det äskar och till inteckningsdomstolen ingifver bevis om de inteckningar, som vid fartygets försäljning deri funnos, så ock handling, som visar köpeskillingens fördelning, samt intyg att fördelningen blifvit godkänd eller vunnit laga kraft.

20 §.

Varder intecknad fartyg, som efter timad skada förklarats icke vara istandsättligt, derefter försåldt, upphöre panträtten i fartyget; och må, på ansökan utaf ny egare af fartyget eller lott deri, inteckningen dödas, ändå att fordringshandlingen icke i hufvudskrift företes.

Har inteckning, på grund deraf att konkurs inträffat, blifvit genom laga kraft egande beslut förklarad vara utan verkan, då må ock, på ansökan af egare, inteckningen dödas utan hinder deraf, att fordringshandlingen icke i hufvudskrift företes.

21 §.

Har intecknad fordringshandling kommit i gäldenärens eller, der det intecknade fartyget tillhör annan, i dennes hand, och är ej sådant fall för handen, att inteckningen kan dödas utan att handlingen i hufvudskrift företes, må den å nyo utgifvas med fortfarande inteckningsrätt.

22 §.

Borgenär, som för sin fordran har inteckning till högre belopp än fordringen, njute, i den mån sådant för fulla gäldandet af hans fordran nödigt är, säkerhet i det intecknade fartyget till hela det belopp, hvarå inteckningen lyder.

23 §.

Är intecknad fartyg i annans ego än gäldenärens, och räcker ej fartyget till intecknade gäldens betalning, vare egaren ej till ansvar för bristen bunden, der han ej gälden å sig tagit eller eljest därför i gäldenärens ställe svara bör.

24 §.

Låter innehafvare af intecknad fordran ny egare till fartyget å inteckningshandlingen teckna förbindelse, hvarigenom han öfvertager skulden, vare förre gäldenären fri från sin förbindelse, der ej annorlunda är aftaladt.

25 §.

Har innehafvare af skuldförbindelse, till säkerhet hvarför inteckning blifvit faststæld i fartyg, som sedermera kommit i annan egares hand, låtit inteckningen utan samtycke af förbindelsens utgifvare helt och hållet eller för visst belopp dödas eller ock förfalla eller nedsättas, och kan fordran till följd deraf icke ur fartyget uttagas, vare utgifvaren från ansvar för fordringen fri. Hvad nu är sagdt om förbindelsens utgifvare gälle ock om annan egare af fartyget, som skulden å sig tagit eller eljest därför i utgifvarens ställe svara bör.

26 §.

Varder intecknad fartyg utmättningsvis såldt, njute alla borgenärer, som hafva inteckning i fartyget, genast derur betalning hvar efter sin rätt, ändå att deras fordringar eljest ej äro till betalning förfallna; och vare förre egaren fri från ansvar för hvad af köpeskillingen kunnat gäldas.

27 §.

Är fartyg intecknad för fordran, och öfvergår i annat fall än i förra stycket af 20 § sägs eganderätten till fartyget genom frivillig öfverlåtelse till utländsk man, eller öfverlåtes å utländsk man så stor lott i fartyget, att detta jemlikt 1 § sjölagen ej må såsom svenskt anses, vare, der ej inteckningshafvaren till öfverlåtelsen samtyckt, öfverlåtaren med allt sitt gods ansvarig för fordringen, ändå att sådan ansvarighet ej förut honom ålåg; och må, ehvad aftal om förfallotiden gjordt är, beloppet genast hos öfverlåtaren utsökas. Äro flere delegare i fartyget, vare de, som i öfverlåtelsen tagit del eller dertill samtyckt, en för alla och alla för en ansvarige för den intecknade fordringen, der de ej redan förut voro till sådan ansvarighet förbundne; och vare fordringen genast emot en hvar af dem förfallen till betalning.

28 §.

Varder intecknad fartyg af egaren vanvårdadt eller förderfvadt, så att inteckningshafvarens säkerhet märkligen minskas, eller har fartyget i den ordning sjölagen stadgar förklarats icke vara iståndsättligt, eller inträffar sådan förändring i afseende å de omständigheter, som i 1 § sjölagen omförmälas, att fartyget upphör att vara svenskt, ege inteckningshafvaren att ur fartyget njuta betalning för sin fordran, ändå att den ej är förfallen.

29 §.

Då utmätning skett af fartyg, som blifvit i fartygsregistret infördt, eller jemlikt 51 § konkurslagen äskats, att intecknad fartyg må utmättningsvis säljas, skall, sedan i enlighet med 85 § utsökningslagen bevis härom inkommit till inteckningsdomstolen, beviset å nästa rättegångsdag för inteckningsärenden uppläsas och införas i protokollet öfver inteckningar i fartgg. Visas, att utmätningen upphäfts, eller att frågan om fartygets försäljning eljest förfallit, varde ock sådant i protokollet antecknad.

Har vid försäljning af fartyg i den ordning, utsökningslagen bestämmer, fordran, som är i fartyget intecknad, kunnat till fullo gäldas af köpeskillingen, skall anmärkning derom göras i det protokoll, som nyss är sagdt, der ny egare, sedan försäljningen vunnit laga kraft, det

äskar och till rätten ingifver bevis om de in-teckningar, som vid far-tygets försäljning deri funnos, så ock handling, som visar köpeskillin-gens fördelning, samt intyg att fördelningen blifvit godkänd eller vunnit laga kraft.

30 §.

Inkommer till in-teckningsdomstolen handling, som utvisar, att fartyg i den ordning sjölagen stadgar förklarats icke vara iståndsättligt, och är fartyget för gäld in-tecknad, vare lag som i 29 § sägs om bevis rörande utmätning af fartyg.

31 §.

I öfverensstämmelse med protokollet öfver in-teckningar i fartyg skall vid in-teckningsdomstolen föras bok, så in-rättad, att deraf lätteligen kan ses hvarje fartyg, deri in-teckning blifvit sökt, tiden då det skett, sökandens namn, beloppet af fordran, hvarför in-teckning är sökt, så ock, der in-teckning blifvit beviljad eller afslagen, förnyad, nedsatt eller dödad, tiden då sådant skedde. Då enligt 29 eller 30 § anteckning skett i protokollet, varde ock det i boken anmärkt.

De närmare föreskrifterna om bokens förande meddelas af Konungen.

32 §.

Å protokollsutdrag, som utfärdas i ärende angående in-teckning i fartyg, skall tecknas afskrift af hvad om ärendet blifvit infördt uti den i 31 § nämnda bok.

33 §.

Ärende angående in-teckning i fartyg må upptagas endast å mån-dag eller, om helgedag då inträffar, nästa söknedag derefter; dock att fråga om in-teckningsförnyelse må handläggas jemväl å annan rät-te-gångsdag.

34 §.

Den, som ej nöjes åt domstols beslut i ärende angående in-teckning i fartyg, ege deröfver föra klagan i enahanda ordning som gäller för fullföljd af talan mot beslut i ärende angående in-teckning i fast egendom.

Kongl. Maj:ts förslag.

Utskottets förslag.

35 §.

Har beslut, hvarigenom ansökan om in-tecknings beviljande helt och hållet eller till någon del afslagits, blifvit till följd af besvär ändradt af högre rätt, vare sökanden pliktig att inom tre månader från det utslaget om ändringen vunnit laga kraft, det hos in-teckningsdomstolen förete, vid äfventyr att i annat fall den in-teckning, som på grund af utslaget beviljas, gäller så som vore den sökt först å den dag, utslaget vid in-teckningsdomstolen företes.

36 §.

Utan hinder af in-teckning må tvist om in-tecknad fordrans giltighet lagligen pröfvas.

37 §.

Varder in-teckning i fartyg beviljad på grund af medgifvande af annan än rätt egare, vare in-teckningen ogill. Huru i visst fall rätte egaren ej må å in-teckningen tala, derom är särskildt stadgad.

38 §.

Vill in-teckningshafvare vid domstol utsöka sin fordran ur det in-tecknade fartyget, eller yppas tvist om giltigheten af meddelad in-teckning, gånge saken till den rätt, der den, som käres till, skall svara i tvistemål, som angå gäld i allmänhet.

Tillhör in-tecknad fartyg flere redare, ege i sak, som nu är sagd, in-teckningshafvaren söka hufvudredaren eller, der hufvudredare ej är

38 §.

Vill in-teckningshafvare vid domstol utsöka sin fordran ur det in-tecknade fartyget, eller yppas tvist om giltigheten af meddelad in-teckning, gånge saken till rådstufvurätten i den stad, der den, som käres till, har sitt bo och hemvist, eller, om denne har sitt hemvist å landet eller i stad der rådstufvurätt ej är, till den rådstufvurätt, som är närmast.

Tillhör in-tecknad fartyg flere

Kongl. Maj:ts förslag.

Utskottets förslag.

vald, någon af redarne, hvilken han helst vill.

redare, ege i sak, som nu är sagd, in-teckningshafvaren söka hufvudredaren eller, der hufvudredare ej är vald, någon af redarne, hvilken han helst vill.

39 §.

Öfvergår utländskt fartyg i svensk ego, eller inträffar eljest i afseende å fartyget sådan förändring, att det jemlikt 1 § sjölagen skall såsom svenskt anses, och är fartyget för fordran in-tecknadt, ege in-teckningshafvaren att ur fartyget genast njuta betalning, ända att fordringen ej är förfallen.

Har ej in-teckningshafvaren inom ett år från det fartyget blifvit i fartygsregistret här i riket infördt, genom stämning eller lagsökning kräft betalning, vare in-teckningen derefter utan verkan.

39 §.

Öfvergår utländskt fartyg i svensk ego, eller inträffar eljest i afseende å fartyget sådan förändring, att det jemlikt 1 § sjölagen skall såsom svenskt anses, och är fartyget för fordran in-tecknadt, ege in-teckningshafvaren genast njuta betalning ur fartyget, der han ej förbundit sig att låta med betalningen anstå, ända att sådan förändring timar.

Har ej in-teckningshafvaren inom sex månader från det fartyget blifvit i fartygsregistret här i riket infördt, genom stämning eller lagsökning kräft betalning, vare in-teckningen derefter utan verkan.

Denna lag träder i kraft den 1 januari 1902.

2:o

att Riksdagen, med bifall till förevarande proposition i den delen, måtte antaga följande

Lag

om ändring i 10 och 17 kapitlen handelsbalken.

Häri genom förordnas, att 10 kap. 7 § samt 17 kap. 5 § handelsbalken skola erhålla följande lydelse:

10 kap.

7 §.

Fartyg, som är för fordran in-tecknad eller eger den drägtighet, att, enligt hvad särskildt är stadgad, in-teckning deri kan meddelas, må ej med laga verkan sättas i pant efter ty nu är sagdt.

17 kap.

5 §.

Dernäst ege husvärd rätt till huslega för sista året, och för sista tre månaders kost, af det gods, som i huset är. Hafver husvärd ej något af det gods inne; njute ej bättre rätt, än andra borgenärer, derom i 16 § sägs.

Har den, för hvars räkning fartyg bygges, gifvit varfsegaren eller byggmästaren förskott i penningar eller byggnadsämnen; är afhandling derom upprättad och med afhandlingen så förfaret, som i 3 § sjölagen sägs, njute förskottsgifvaren sedan förmånsrätt i de lemnade byggnadsämnena och det, som med förskottet är tillverkad.

Derefter njute borgenär, som för sin fordran har in-teckning i fartyg, förmånsrätt i fartyget och dess tillbehör; dock gälle ej förmånsrätt för ränta, som före utmätning eller början af konkurs är upplupen, för längre tid än tre år. Är fartyget in-tecknad för fleres fordringar, ege den företråde, som först sökt in-teckning; hafva flere sökt in-teckning samma

dag, ege lika rätt. Är inteckning för fordran vunnen på grund af medgifvande, som lemnats efter fordringens tillkomst, och varder den, som inteckningen medgifvit, eller, der flere äro, som den medgifvit, någon af dem försatt i konkurs, som börjas inom en månad efter det inteckningen söktes, vare inteckningen utan verkan. Ej heller gälle inteckning, som blifvit sökt samma dag konkurs börjats eller derefter.

Denna lag träder i kraft den 1 januari 1902.

3:o

att Riksdagen, med förklarande att Kongl. Maj:ts förslag till lag om ändring i vissa delar af utsökningslagen icke kan oförändradt bifallas, måtte för sin del antaga följande

Lag

om ändring i vissa delar af utsökningslagen.

Härigenom förordnas, att nedannämnda paragrafer i utsökningslagen skola erhålla följande ändrade lydelse:

3 §.

Kronofogde eger att för bestämdt fall till utnättningsman i sitt ställe sätta länsman eller annan man, som af Konungens befallningshafvande antagen är; svare dock vid utnättning kronofogden sjelf för redovisningen och för skada, som af utnättningsmannens fel eller försummelse kan komma. Ej må kronofogde åt annan uppdraga försäljning af fast egen-

dom eller af fartyg, som i 92 § sägs, ej heller fördelning af köpeskilling för fast egendom, eller för lös egendom i fall, då enligt 119 eller 120 § sammanträde för fördelningen erfordras.

I Stockholm, så ock i annan stad, der utmätningssmannabefattningen anses icke kunna af en stadsfogde ensam fullgöras, må, om Konungen finner godt sådant medgifva, stadsfogde likaledes ega att, under enahanda ansvarighet och med det förbehåll i afseende å försäljning af fartyg samt fördelning af köpeskilling för lös egendom, som för kronofogde här ofvan stadgas, samt under de vilkor i öfrigt Konungen må föreskrifva, för bestämdt fall i sitt ställe till utmätningssman sätta annan man, som af öfverexekutor antagen är.

4 §.

Konungens befallningshafvande ege för bestämdt fall eller inom visst område förordna länsman eller annan lämplig person att på eget ansvar i kronofogdes ställe vara utmätningssman. Om sålunda förordnad utmätningssman galle hvad i denna lag om kronofogde stadgas; dock må han ej i sitt ställe sätta annan man och ej heller, med mindre förordnandet innehåller särskildt medgifvande, befatta sig med försäljning af fast egendom eller af fartyg, som i 92 § sägs, eller med fördelning af köpeskilling i fall, som i 3 § 1 mom. omförmälas.

13 §.

Är för fordran inteckning i fast egendom beviljad, och vill borgenär för betalningen hålla sig allenast till egendomen, söke han egaren hos öfverexekutor i den ort, der egendomen ligger. Har egendomen blifvit af en till annan öfverläten, må, innan nye egaren sökt lagfart, förre egaren utan hinder af öfverlåtelsen sökas. Är tvist om eganderätten antecknad i lagfartsprotokollet, må den sökas, hvilken såsom egare har egendomen i besittning.

Vill borgenär, för hvars fordran fartyg är intecknad, hålla sig allenast till fartyget, söke egaren, der denne skall svara i mål, som i 12 § afses. Tillhör fartyget flere redare, ege borgenären söka hufvudredaren, eller, om hufvudredare ej är vald, någon af redarne, hvilken han helst vill.

28 §.

Äro ej sådana skäl för handen, att målet bör såsom tvistigt till domstol förvisas, ålägga öfverexekutor gäldenären betalningsskyldighet, vid äfventyr af utmätning.

Har borgenär enligt 13 § utsökt betalning ur fast egendom, som är för hans fordran intecknad, och varder fordringen fastställd till betalning ur den egendom, förordne öfverexekutor tillika, att egendomen må, utan föregående utmätning, säljas i den ordning, som om utmätt fast egendom stadgas; och vare det så ansedt, som hade egendomen blifvit utmätt.

66 §.

Ej må något, som till fartyg hörer, tagas i mät annorledes än genom utmätning af fartyget.

67 §.

Gäldenärs innestående aflöning för allmän eller enskild tjänst, eller innestående pension å rikets stat må icke utmätas, förr än gäldenären är berättigad att aflöningen eller pensionen lyfta.

Är i lag eller författning särskildt stadgadt, att viss egendom ej må utmätas, eller är af Konungen för viss pensions- eller lifränteanstalt förordnad, att derifrån utgående pension eller lifränta ej må tagas i mät; lände det till efterrättelse.

85 §.

Utmätningssmannen åligger att, då fast egendom blifvit tagen i mät, genast anmäla det hos öfverexekutor och tillika, om gäldenären vid utmätningen uppgifvit auktionsställe, såsom i 96 § sägs, gifva det till känna.

Då fast egendom blifvit utmätt, vare utmätningssmannen pliktig att genast å landet till domaren och i stad till rätten insända bevis om utmätningen, innefattande uppgift om beloppet af den fordran, för hvilken utmätningen egt rum, samt huruvida samma fordran är intecknad eller icke intecknad, äfvensom hvad i öfrigt kan vara erforderligt för att tydligt utmärka, hvilken den fordran är, hvarför utmätningen skett.

Utmätets fartyg, som blifvit i fartygsregistret infördt, åligger utmätningensmannen att ofördröjligen till Stockholms rådstufvurätt insända bevis om utmätningen med angifvande af fartygets registreringsnummer. Sker utmätning af fartygslott, insände utmätningensmannen ofördröjligen bevis derom till den myndighet, som förer fartygsregistret; och varde i det bevis intagna de uppgifter, som för fartygets säkra urskiljande erfordras.

Myndighet, som enligt 28 § meddelat förordnande om fast egendoms försäljning eller hos hvilken, jemlikt 51 § konkurslagen, äskats, att fastighet eller in-tecknad fartyg må utmätningensvis säljas, vare ock pliktig att bevis derom ofördröjligen insända, då fråga är om fastighet, till rätten eller domaren i den ort, der fastigheten är belägen, och, då fartyg skall säljas, till Stockholms rådstufvurätt.

89 §.

Kungörelse om auktion å lösören skall ske minst åtta dagar innan auktionen hålles, der ej i fall, som i 88 § 2 mom. sägs, kortare tid för kungörandet nödig finnes; auktion å fordran eller rättighet skall kungöras minst fjorton dagar förut. Skall i stad auktion å lös egendom kungöras mera än en gång, vare det gillt, om första kungörandet skett inom tid, som nu är sagd. Auktion å fordran eller rättighet må, der förbud enligt 75 § meddelas skall, icke utlysas förr än förbudet skett.

Skall fartyg eller gods i fartyg säljas, varde kungörelsen om försäljningen jemväl införd i allmänna tidningarna tre gånger, sista gången minst fjorton dagar före auktionen; och skall kungörelsen tillika innehålla, att de borgenärer, som, ändå att de ej vunnit utmätning eller i utmätt fartyg hafva in-teckning, ega rätt till betalning ur det utmätta, hafva att sådant, på sätt i 118 § sägs, före auktionen hos utmätningensmannen anmäla. De borgenärer, hvilka jemlikt 11 kap. sjölagen ega rätt till betalning ur det utmätta eller i utmätt fartyg hafva in-teckning, skola derjemte, der de äro kände och inom riket boende, underrättas om auktionen genom särskilda kallelsebref, hvilka böra afsändas med posten så tidigt, att de må kunna komma vederbörande till handa minst fjorton dagar före auktionen.

Är fråga om försäljning af fartyg, som blifvit i fartygsregistret infördt, anskaffe utmätningensmannen gravationsbevis rörande fartyget; dock vare, der utmätningensmannen det äskar, borgenären pliktig att förskjuta den för bevisets utlösande nödiga kostnad.

*Kongl. Maj:ts förslag.**Utskottets förslag.*

90 §.

Skall egendom säljas, den någon har såsom lös pant eller eljest under panträtt i handom, varde, der ej panthafvaren är pligtig att för sin fordran taga betalning ur köpeskillingen eller på sätt i 71 § sägs förklarar sig dermed nöjas, före utropet underrättelse meddelad, att försäljningen sker med bibehållande af panthafvarens rätt.

Vid försäljning af lott i fartyg tillkännagifve utmätningssmannen, att försäljningen ej medför rubbning i panträtt, som i hela fartyget gäller; meddele ock före utropet underrättelse om de fordringar, för hvilka fartyget veterligen utgör pant.

92 §.

Skall försäljning ske af fartyg, som enligt mätbref eller å fartyget anbragt tontalsmärke har en dräktighet af tjugu registerton eller derutöfver, uppläse utmätningssmannen före utropet gravationsbevis, der enligt 89 § sådant skall vara anskaffadt, och gifve tillkänna, å hvad tid köpeskillingen sist skall inbetalas; anmane ock dem, hvilka äro tillstädes och hafva fordran, som skall vid auktionen bevakas, att sådant anmäla. Varder fordran anmäld hos utmätningssmannen, meddele han före utropet derom underrättelse.

92 §.

Skall försäljning ske af fartyg, som enligt mätbref eller å fartyget anbragt tontalsmärke har en dräktighet af tjugu registerton eller derutöfver, uppläse utmätningssmannen före utropet gravationsbevis, der enligt 89 § sådant skall vara anskaffadt, och gifve till känna, å hvad tid köpeskillingen sist skall inbetalas; anmane ock dem, hvilka äro tillstädes och hafva fordran, som skall vid auktionen bevakas, att sådant anmäla. Varder fordran anmäld hos utmätningssmannen, meddele han före utropet derom underrättelse.

Innan auktionen afslutas, meddele auktionsförrättaren underrättelse om tiden, då efter 119 § sammanträde för fördelning af köpeskillingen hållas skall, så ock om stället för sammanträdet.

Kongl. Maj:ts förslag.

93 §.

Den, som inropat fartyg, hvarom i 92 § är sagdt, åligger att genast efter inropet gälda en sjettedel af köpeskillingen i reda penningar eller ställa pant eller borgen såsom för egen skuld för en femtedel af köpeskillingen. Sker det ej, varde fartyget genast ånyo utropadt.

Hvad af köpeskillingen ej må vara vid inropet erlagdt skall *sist å trettonde dagen efter auktionen gäldas*. Visar köparen, att inteckningshafvare, *hvars rätt till betalning ur köpeskillingen är af gäldenären, så ock, der köpeskillingen ej förslår till alla fordringars gäldande, af öfrige borgenärer, medgifven*, låtit köparen öfvertaga den intecknade skulden och lemnat anstånd med betalningen, njute köparen till godo de vilkor, som dervid blifvit tingade. Finnes, sedan för samtliga fordringar beräknats utdelning, öfverskott å köpeskillingen och beviljar gäldenären anstånd med betalning deraf, njute köparen ock det anstånd till godo.

Varder ej *inom tretton dagar efter auktionen* köpeskillingen till fullo gulden eller anstånd lemnadt efter ty nyss är sagdt, vare köpet ogillt och besörje genast utmätningssmannen, att fartyget varder till försäljning ånyo utlyst, som i 88 och 89 §§ sägs. Går fartyget vid nya utropet till mindre än den förra

Utskottets förslag.

93 §.

Den, som inropat fartyg, hvarom i 92 § är sagdt, åligger att genast efter inropet gälda en sjettedel af köpeskillingen i reda penningar eller ställa pant eller borgen såsom för egen skuld för en femtedel af köpeskillingen. Sker det ej, varde fartyget genast å nyo utropadt.

Hvad af köpeskillingen ej må vara vid inropet erlagdt skall *gäldas sist å det sammanträde, som i 119 § sägs*. Visar köparen, att inteckningshafvare, *som skall ur fartyget erhålla betalning*, låtit köparen öfvertaga den intecknade skulden och lemnat anstånd med betalningen, njute köparen till godo de vilkor, som dervid blifvit tingade. Finnes, sedan för samtliga fordringar beräknats utdelning, öfverskott å köpeskillingen, och beviljar gäldenären anstånd med betalning deraf, njute köparen ock det anstånd till godo.

Varder ej *sist å det sammanträde, hvarom förut är sagdt*, köpeskillingen till fullo gulden eller anstånd lemnadt efter ty nyss är sagdt, vare köpet ogillt och besörje genast utmätningssmannen, att fartyget varder till försäljning å nyo utlyst, som i 88 och 89 §§ sägs. Går fartyget vid nya utropet till mindre än den förra köpeskillingen med laga ränta derå från den dag, då betalning sist bort ske, ersätte förre köparen

Kongl. Maj:ts förslag.

köpeskillingen med laga ränta derå från den dag, då betalning sist bort ske, ersätte förre köparen skilnaden; går fartyget till mera, hafve förre köparen ej rätt till öfverskottet. Kostnaden för senare försäljningen skall ock af förre köparen gäldas, der den ej kan genom öfverskott å köpeskillingen godtgöras. Är pant eller borgen stäld för köpeskillingen, låte utmätningsmannen, der sådant erfordras till gäldande af hvad förre köparen utgifva bör, ofördröjligen försälja panten i den ordning, som om utmäta lösören stadgas, eller utsöka borgensförbindelsen hos löftesmannen.

Varder köpeskillingen gulden, ege köparen genast komma i besittning af fartyget; och vare det i köparens hand fritt från all förre egarens gäld, der ej köparen, efter ty förut i denna § sägs, gälden öfvertagit.

94 §.

Annan lös egendom än i 92 § sägs skall genast efter inropet betalas; sker det ej, gånge egendomen under nytt utrop. Utmätningssmannen stånde dock fritt att på eget äfventyr lemna anstånd med betalningen.

95 §.

Auktion å utmätt fast egendom skall förrättas af öfverexekutor, der ej i 96 § annorledes stadgas.

96 §.

Å landet ege gäldenären bestämman, om auktion å fast egendom skall hållas å landskansliet eller å tingsställe i orten. Uppgifver gäldenären

Utskottets förslag.

skilnaden; går fartyget till mera, hafve förre köparen ej rätt till öfverskottet. Kostnaden för senare försäljningen skall ock af förre köparen gäldas, der den ej kan genom öfverskott å köpeskillingen godtgöras. Är pant eller borgen stäld för köpeskillingen, låte utmätningsmannen, der sådant erfordras till gäldande af hvad förre köparen utgifva bör, ofördröjligen försälja panten i den ordning, som om utmäta lösören stadgas, eller utsöka borgensförbindelsen hos löftesmannen.

Varder köpeskillingen gulden, ege köparen genast komma i besittning af fartyget; och vare det i köparens hand fritt från all förre egarens gäld, der ej köparen, efter ty förut i denna § sägs, gälden öfvertagit.

Kongl. Maj:ts förslag.

Utskottets förslag.

annat ställe i orten, må ock auktionen der hållas, om öfverexekutor pröfvar stället lämpligt. Har ej gäldenär vid utmätningen eller, der enligt 28 § egendomen skall utan föregående utmätning säljas, hos öfverexekutor före målets afgörande uppgifvit auktionsställe, eller äro flere, som ega auktionsställe nämna, och kunna de ej derom sig förena; bestämme öfverexekutor, hvar auktionen skall hållas. Skall auktionen hållas på annat ställe än landskansliet, varde den förrättad af utmätningssmannen i orten.

I stad skall auktion å fast egendom förrättas å öfverexekutors embetsrum eller annat ställe, der auktioner i staden gemenligen hållas.

Skola, efter hvad i 104 § sägs, fastigheter inom särskilde öfverexekutors områden gå i en försäljning, varde auktionen förrättad der hufvudgården eller, om sådan ej finnes, den till allmän bevillning högst uppskattade fastigheten är belägen; är det å landet, varde auktionen hållen å landskansliet.

118 §.

Borgenär, som, då lös egendom för annans fordran utmättes, hade panträtt i egendomen, utan att hafva den under panträtt i handom, eller ock egde rätt att till säkerhet för sin fordran hålla egendomen qvar, vare ock berättigad att ur köpeskillingen, efter ty nedan sägs, undfå betalning, så vida han derom hos utmätningssmannen före auktionen framställt yrkande. Skall under konkurs fartyg eller gods i fartyg utmätningssvis försäljas, ege jemväl borgenär, som för sin fordran har förmånsrätt enligt 4 eller 7 § i 17 kap. handelsbalken, den rätt, nu är sagd.

Har fartyg, som är för fordran intecknad, blifvit utmätningssvis

118 §.

Borgenär, som, då lös egendom för annans fordran utmättes, hade panträtt i egendomen, utan att hafva den under panträtt i handom, eller ock egde rätt att till säkerhet för sin fordran hålla egendomen qvar, vare ock berättigad att ur köpeskillingen, efter ty nedan sägs, undfå betalning, så vida han derom hos utmätningssmannen före auktionen framställt yrkande. Skall under konkurs fartyg eller gods i fartyg utmätningssvis försäljas, ege jemväl borgenär, som för sin fordran har förmånsrätt enligt 4 eller 7 § i 17 kap. handelsbalken, den rätt, nu är sagd.

Har fartyg, som är för fordran intecknad, blifvit utmätningssvis

Kongl. Maj:ts förslag.

såldt, skall den å inteckningshafvarens fordran enligt förmånsrättsordningen belöpande utdelning utgå, ändå att fordringen ej blifvit anmäld. Skall ränta utgå, varde den beräknad för ett år, der ej sist å sammanträde, som i 119 eller 120 § afses, visadt varder, att den för annan tid innestår.

119 §.

Nu har, då lös egendom blifvit för en borgenärs fordran utmätt, annan borgenär, som derå jemväl vunnit utmätning, påstått bättre förmånsrätt, än utmätningen medför, eller har sådant yrkande, som i 118 § sägs, blifvit af borgenär inom föreskrifven tid framställt, eller utgöres egendomen af fartyg, som är för fordran intecknad: finnes ej full tillgång för borgenärerna och kunna de ej åsämjas, huru medlen skola fördelas; bestämme utmätningssmannen viss tid för medlens fördelning och kalle borgenärerna, så ock, då fråga är om fordran, hvarför ej utmätning skett och för hvilken ej heller borgenären haft det utmätta i handom såsom pant, guld-nären att med utmätningssmannen å upp-gifvet ställe sammanträda för att sin rätt i afseende å fördelningen iakttaga och bevaka. Sådant kallelse skall tre gånger, första gången minst tio dagar före sammanträdet, i allmänna tidningarna införas, der ej alla rättegande an-norledes så tidigt underrättas om sam-

Utskottets förslag.

såldt, skall den å inteckningshafvarens fordran enligt förmånsrättsordningen belöpande utdelning utgå, ändå att fordringen ej blifvit anmäld. Skall ränta utgå, varde den beräknad för ett år, der ej sist å sammanträde, som i 119 § afses, visadt varder, att den för annan tid innestår.

119 §.

Då fartyg, hvarom i 92 § sägs, blifvit utmätningssvis såldt, ege de, hvilka anse sig hafva rätt till betalning ur köpeskillingen, så ock guld-nären att å fjortonde dagen efter auktionen å utsatt ort och timme inför auktionsförrättaren sammanträda för att höras angående köpeskillingens fördelning.

Har, på klagan öfver utmätningen eller auktionen, högre myndighet förordnat om inställande af vidare åtgärd i målet, och kan förty sammanträde ej hållas å den derför bestämda tid, varde det, så vidt ske kan, kungjort i tidning inom orten; upphör hindret, utsätte auktionsförrättaren ofördröjligen ny tid för sammanträdet och låte kungörelse derom införas tre gånger i allmänna tidningarna och, der så ske kan, i tidning inom orten, första gången minst tio dagar före sammanträdet, der ej alla rättegande annorledes så tidigt underrättas om sammanträdet, att de sjelfva eller genom ombud kunna sig der infinna.

Kongl. Maj:ts förslag.

manträdet, att de sjelfva eller genom ombud kunna sig der infinna.

Då sammanträde för köpeskillingens fördelning erfordras, men utmättningsförrättaren ej är behörig att sådant sammanträde hålla, insände han genast de medel, som fördelas skola, samt protokollet öfver utmätningen och öfriga till ärendet hörande handlingar till fogden, som derefter vidare förfar på sätt ofvan är stadgadt.

120 §.

Har yrkande om betalning ur köpeskillning för utmätt lös egendom blifvit enligt 118 § framställt af borgenär, som ej vunnit utmätning, eller fordran yppats, för hvilken jemlikt nämnda § betalning ur köpeskillingen må oberoende af yrkande utgå, och är ej sådant fall för handen, att för köpeskillingens fördelning skall hållas sammanträde, som i 119 § afses; då skall, der ej visadt varder, att gäldenären medgifvit betalning ur köpeskillingen, hvad å fordringen belöper hållas inne samt borgenären och gäldenären, såsom ofvan sägs, kallas till sammanträde för att sin rätt bevaka. Ej må deraf öfrige borgenärer uppehållas i sin rätt till utdelning.

Är utmättningsförrättaren ej behörig att sammanträdet hålla, gulle hvad för ty fall i 119 § sägs.

Utskottets förslag

120 §.

Nu har, då annan lös egendom, än i 119 § sägs, blifvit för en borgenärs fordran utmätt, annan borgenär, som derå jemväl vunnit utmätning, påstått bättre förmånsrätt, än utmätningen medför, eller har sådant yrkande, som i 118 § sägs, blifvit af borgenär inom föreskrifven tid framställt: finnes ej full tillgång för borgenärerna och kunna de ej åsämjas, huru medlen skola fördelas; bestämme utmättningsmannen viss tid för medlens fördelning och kalle borgenärerna, så ock, då fråga är om fordran, hvarför ej utmätning skett och för hvilken ej heller borgenären haft det utmätta i handom såsom pant, gäldenären att med utmättningsmannen å uppgifvet ställe sammanträda för att sin rätt i afseende å fördelningen iakttaga och bevaka. Sådant kallelse skall tre gånger, första gången minst tio dagar före sammanträdet, i allmänna tidningarna införas, der ej alla rättegående annorledes så tidigt underrättas om sammanträdet, att de

Kongl. Maj:ts förslag.

Utskottets förslag.

sjelfva eller genom ombud kunna sig der infinna.

Finnes i fall, som här förut är sagdt, full tillgång till alla fordringarnas gäldande, eller åsämjas borgenärerna om fördelningen, men gitter ej borgenär, som efter 118 § yrkar betalning utan att han fått utmätning, visa att gäldenären medgifvit honom betalning ur köpeskillingen; hålle utmätningssmannen inne hvad å sådan borgenärs fordran belöper och kalle, såsom ofvan sägs, honom och gäldenären till sammanträde för att sin rätt bevaka. Ej må deraf öfrige borgenärer uppehållas i sin rätt till utdelning.

Då sammanträde för köpeskillingens fördelning erfordras, men utmätningssförrättaren ej är behörig att sådant sammanträde hålla, insände han genast de medel, som fördelas skola, samt protokollet öfver utmätningen och öfriga till ärendet hörande handlingar till fogden, som derefter vidare förfar på sätt ofvan är stadgad.

122 §.

Finnes behållen afkomst af såld fast egendom att tillgå, eller är, i det fall att enligt 93 eller 110 § egendom gått under nytt utrop, förre inroparen skyldig att utgifva ersättning, varde den tillgång jemte köpeskillingen fördelad.

123 §.

Vid sammanträde, hvarom förut är sagdt, afgifve förrättningsmannen redogörelse dels för den tillgång, som skall fördelas, dels ock för de fordringar, för hvilka anspråk på betalning ur köpeskillingen blifvit anmäldt eller utdelning ändock må beräknas; och ege derefter tillstädesvarande borge-

närer samt gäldenären, der han när är, att andraga hvad de till bevakande af sin rätt akta nödigt.

130 §.

Då enligt 118 eller 127 § utdelning för fordran beräknas, utan att fordringsbeviset blifvit företedt, så ock då medel enligt 129 § afsättas, varde bestämmelse tillika meddelad, huru beloppet fördelas skall, för det fall att detsamma eller någon del deraf sedermera finnes ej böra tillkomma den borgenär, för hvars fordran det blifvit beräknadt eller afsatt.

133 §.

Vill borgenär, innan utmätningmannens fördelningsförslag eller öfverexekutors beslut om fördelningen vunnit laga kraft, lyfta hvad honom derigenom tillagdt blifvit, ege dertill rätt; ställe dock pant eller borgen för hvad han lyfter, der ej öfverexekutor finner skälighet tillåta, att lyftning må utan sådan säkerhet ske.

Har full betalning blifvit borgenär tillagd, efter ty han yrkat eller, om hans fordran ej varit anmäld, enligt de i 118, 127 och 128 §§ stadgade grunder; då må, utan hinder af hans uteblifvande från sammanträdet, de borgenärer, som äro tillstädes, öfverenskomma, att lyftning må ske utan pant eller borgen; och vare det gillt, der ej gäldenären det bestrider, eller enligt 134 eller 135 § säkerhet ställas bör.

137 §.

Medel, som vid köpeskillings fördelning å landskansli blifvit borgenär tillagda men icke af honom lyftas, skola i länets ränteri nedsättas. Lag samma vare, der fördelning skett annorstädes än å landskansli, och borgenären ej inom fyra veckor derefter medlen lyfter.

Är enligt 118 eller 127 § utdelning beräknad, utan att fordringsbeviset blifvit företedt, och anmäler sig ej fordringsegaren inom natt och år efter det fördelningen vunnit laga kraft, må medlen, mot pant eller borgen, lyftas af annan, som de enligt 130 § kunna tillfalla.

Nuvarande lydelse:

141 §.

Då sammanträde för fördelning af köpeskilling för lös egendom skall ega rum, vare utmätningsmannen pliktig att utsätta sammanträdet att hållas inom fjorton dagar eller, om kungörelse i allmänna tidningarna erfordras, inom fyra veckor efter försäljningen.

Utskottets förslag.

141 §.

Då enligt 120 § sammanträde för fördelning af köpeskilling för lös egendom skall ega rum, vare utmätningsmannen pliktig att utsätta sammanträdet att hållas inom fjorton dagar eller, om kungörelse i allmänna tidningarna erfordras, inom fyra veckor efter försäljningen.

Denna lag träder i kraft den 1 januari 1902. Mål, som vid den tid äro anhängiga, behandlas enligt äldre lag.

4:o

att Riksdagen, med bifall till ifrågavarande proposition i den delen, måtte antaga följande

Lag

om ändrad lydelse af 51, 90 och 117 §§ konkurslagen.

Härigenom förordnas, att 51, 90 och 117 §§ konkurslagen skola erhålla följande ändrade lydelse:

51 §.

Fast egendom må ej annorledes än å offentlig auktion säljas, der ej alla vid sammankomsten närvarande borgenärer, så ock gäldenären, der-till samtycka. Är sådan egendom för gäld in-tecknad, då må försäljning utom offentlig auktion ej ske, der ej in-teckningshafvare, hvilkens rätt är

deraf beroende, det medgifver och för in-teckningens dödande aflemnar in-teckningshandlingen till den, som af in-teckningshafvaren och köparen ut-ses; sker försäljningen å auktion, varde de in-teckningshafvare, som kände äro, dertill kallade. Ej må å sådan auktion egendom säljas under in-teckningarnes värde, sammanlagdt med det belopp, som med förmånsrätt fram-för desamma enligt lag bör ur egendomen utgå, der ej borgenärerna i den ordning, 59 och 60 §§ stadga, till den försäljning lemna bifall, så ock de in-teckningshafvare, hvilkas rätt är af försäljningen beroende, der-till samtycka och för in-teckningarnes dödande aflemna in-teckningshand-lingarne efter ty nyss är sagdt. Kan försäljning sålunda ej ske, ega bor-genärerna hos vederbörande myndighet äska försäljning i den ordning, som om fast egendom, den der utmätt blifvit, särskildt är stadgad.

Lös egendom må ej heller säljas annorledes än å auktion, den der blifvit lagligen kungjord, der ej borgenärerna i den ordning, som i 59 och 60 §§ stadgas, besluta, att egendomen eller någon del deraf må säljas under hand, samt rättens ombudsman efter gäldenärens hörande dertill lemna bifall. Lös egendom, deri borgenär har panträtt eller annan för-månsrätt, som endast i viss egendom gäller, må ej i något fall utan hans samtycke säljas utom auktion. Skall helt fartyg eller gods i fartyg säljas, ega borgenärerna, der fartyget finnes å ort inom riket, hos vederbörande utmättningsman äska försäljning i den ordning, som om dylik egendom, den der blifvit utmätt, särskildt är stadgad. Är fartyg, som säljas skall, för gäld in-tecknad, må det ej annorledes än utmättningsvis säljas, med mindre in-teckningshafvare, hvilkens rätt är af försäljningen beroende, der-till samtycker och för in-teckningens dödande aflemnar in-teckningshandlin-gen till den, som af in-teckningshafvaren och köparen utses.

90 §.

Borgenär, som för sin fordran har lös pant i handom eller in-teckning i gäldenärens fasta gods eller i honom tillhörigt fartyg eller rätt till be-talning ur fartyg, frakt eller gods i fartyg, som i 11 kap. sjölagen sägs, njute, der han fordringen i konkursen icke bevakat, ej rätt till betalning ur annan konkursboets egendom än den, som för fordringen sålunda häf-tar. Sådan borgenär vare ock pliktig, der det äskas, att, innan han be-talning ur egendomen njuta må, sin fordran med den i 82 § föreskrifna borgenärsed fästa. Äskas sådan ed; förelägge rätten eller domaren, såsom i 86 § sägs, borgenären viss tid, från det han af föreläggandet erhållit del,

att till rätten eller domaren ingifva bevis, att han föreskrifven ed aflagt: utsatte ock viss tid af högst en månad, inom hvilken den, som edgången yrkat, har att delgifvandet ombesörja och med bevis derom inkomma, vid den påföljd för underlåtenhet deraf, som i sistnämnda § stadgas. Ej må i detta fall föreläggandets införande i tidning såsom delgifning godkännas.

Försummar borgenären att inom den föreskrifna tiden med edgångsbevis inkomma eller laga förfall därför visa; då må egendomen, såsom annan konkursboets tillhörighet, af gode männen eller sysslomännen om händer tagas, och utdelning derutur ske till andra borgenärer, som sina fordringar lagligen bevakat: fullgör han edgången innan sådan utdelning skett; vare vid sin rätt till betalning ur egendomen bibehållen.

117 §.

1 mom. För fordringar, hvarå ränta är utfäst eller eljest lagligen eger rum, upphøre, emellan fordringsegarne inbördes, ränteberäkning från den dag, offentlig stämning gafs, der ej boet förslår till gäldande af ränta å alla bevakade fordringar, utom böter. Räcker boet dertill; då beräknas å fordran, för hvilken ränta ej är utfäst och viss betalningstid ej heller bestämd, ränta efter fem för hundra om året från den dag, den offentliga stämningen gafs.

2 mom. Utgår fordran med förmånsrätt; njutes derå full ränta till den dag, som för utdelning bestämmes, der borgenären ej dessförinnan fått uppbära betalning; dock gälle ej i in-tecknad egendom förmånsrätt till ränta, som före konkursens början upplupen är, för längre tid än tre år. Är för fordran, hvarom nu sagdt är, ränta ej utfäst och viss betalningstid ej heller bestämd; varde ändå ränta till fem för hundra om året derå beräknad från den dag, den offentliga stämningen utfärdad blef.

3 mom. För fordran, som eljest ej förfallen vore, må utdelning eller qvittning i konkurs ske: skall ränta ej gäldas före förfallodagen; beräknas utdelningen å det belopp, som efter en räntefot af fem för hundra om året utgör sådan fordrans värde den dag, då offentlig stämningen gafs, eller, der fordran utgår fullt eller med förmånsrätt, den dag, som för utdelning bestämd är, om betalning dessförinnan ej fått uppbäras.

Denna lag träder i kraft den 1 januari 1902.

5:o

att Riksdagen, med förklarande att Kongl. Maj:ts förslag till lag om ändrad lydelse af 2, 3 och 52 §§ sjölagen icke kan oförändradt godkännas, måtte för sin del antaga följande

Lag

om ändrad lydelse af 2, 3 och 52 §§ sjölagen.

Häri genom förordnas, att 2, 3 och 52 §§ sjölagen skola erhålla följande ändrade lydelse:

2 §.

Öfver alla svenska fartyg, hvilka äro afsedda att nyttjas till handels-sjöfart eller resandes fortskaffande och ega en drägtighet af tjugu register-ton eller derutöfver, skall föras register, innehållande för hvarje sådant fartyg de uppgifter, som pröfvas nödiga för fartygets säkra urskiljande, så ock upplysning angående eganderätten till fartyget, beskaffenheten af inskrifven egares fång samt tiden då fartyget i registret införts eller förändring i eganderätten inskrifvits; skolande, sedan fartyg i registret antecknats, derom utfärdas bevis, som bör åtfölja fartyget.

Då fartyg anmäles till införande i registret, skall företes offentlig myndighets intyg, utvisande när, hvar och af hvem fartyget är bygd, samt, der ej den, som bygt fartyget, sjelf anmäles vara egare, styrkas, att eganderätten till fartyget från honom öfvergått till den, hvilken såsom egare anmäles; dock att, der fartyget varit i utländsk ego, hvad sålunda är stadgad ej eger tillämpning i vidare mån, än att utländsk egares rätt skall visas hafva öfvergått å den, som till registret anmäles såsom egare. Vid fartygs införande i registret skall visst nummer tilldelas fartyget; och må det nummer ej sedermera ändras eller tilläggas annat fartyg. Varder fartyg, som ur registret afförts, deri ånyo upptaget, behålle det sitt förra nummer. Göres anmälan om förändring i eganderätten till fartyg, som är i registret infördt, men finnes den, hvilken såsom egare anmäles, ej kunna i sådan egenskap inskrivas, skall ändock

*Kongl. Maj:ts förslag.**Utskottets förslag.*

i registret göras anteckning, som utvisar hans namn, det uppgifna fångets beskaffenhet samt dagen då anmälan skett. Fartyg, som blifvit i registret infördt, må ej derur afföras i annat fall än då fartyget förolyckats, upphuggits eller annorledes förstörts, eller enligt 258 § må anses förloradt, eller efter timad skada förklarats icke vara iståndsättligt, eller ock upphört att vara svenskt.

Vill egare af svenskt fartyg, som ej på grund af hvad här förut blifvit stadgadt skall vara i fartygsregistret upptaget, låta det i registret införas, vare dertill berättigad; och skall, der fartyget varder till registrering anmaldt, hvad här förut är i afseende å registreringspliktigt fartyg stadgadt ega tillämpning.

Vidare föreskrifter, huru fartygsregister skall vara inrättadt och registrering ske, så ock i fråga om det intyg om fartygs byggande, som, enligt hvad här förut är sagdt, skall vid dess anmälade till registrering företes, meddelas af Konungen.

3 §.

Har den, för hvars räkning fartyg bygges, för byggnadens verkställande gifvit eller utfäst sig att gifva varfsegaren eller byggmästaren förskott af penningar eller byggnadsämnen, ege han, när afhandling derom upprättats, att låta den intagas i protokollet hos magistraten i den stad, der byggnaden verkställles, eller, om byggnadsorten är belägen å landet, i närmaste stad; och njute sedan förmånsrätt, som i 17 kap. handelsbalken sägs.

52 §.

Befälhafvaren skall under resans fortgång gifva redaren underrättelse om fartygets tillstånd, resans förlopp, derunder slutna aftal och ingångna förbindelser samt angående allt, hvarom kännedom eljest kan vara till nytta för redaren. Innan åtgärder af vigt vidtagas, bör han,

Befälhafvaren skall under resans fortgång gifva redaren underrättelse om fartygets tillstånd, resans förlopp, derunder slutna aftal och ingångna förbindelser samt angående allt, hvarom kännedom eljest kan vara till nytta för redaren. Innan åtgärder af vigt vidtagas, bör han,

Kongl. Maj:ts förslag.

der omständigheterna det medgifva, inhemta föreskrift af redaren sjelf eller det ombud, denne anvisat. Erfordras penningar för fartygets behof och kan icke redarens föreskrift afvaktas, åligge befälhafvaren att till medlens anskaffande anlita den utväg, som för redaren är förenad med minsta uppoffring; ej må han utan i yttersta nödfall för- yttra något af lasten.

Varder fartyget å utländsk ort taget i mät eller för gäld belagdt med qvarstad, och finnes af skeppshandlingarne, att fartyget är för gäld intecknadt, åligge befälhafvaren att ofördröjligen om utmätningen eller qvarstaden underrätta inteckningshafvaren, der denne är för honom känd.

Utskottets förslag.

der omständigheterna det medgifva, inhemta föreskrift af redaren sjelf eller det ombud, denne anvisat. Erfordras penningar för fartygets behof och kan icke redarens föreskrift afvaktas, åligge befälhafvaren att till medlens anskaffande anlita den utväg, som för redaren är förenad med minsta uppoffring; ej må han utan i yttersta nödfall för- yttra något af lasten.

Varder fartyget å utländsk ort taget i mät eller för gäld belagdt med qvarstad, och finnes af skeppshandlingarne, att fartyget är för gäld intecknadt, åligge befälhafvaren att ofördröjligen om utmätningen eller qvarstaden underrätta inteckningshafvaren, der denne är för honom känd.

Huruledes bevis om intecknings- åtgärd må biläggas skeppshandlingarne, derom förordnar Konungen.

Denna lag träder i kraft den 1 januari 1902.

6:o

att Riksdagen, med bifall i den delen till förevarande proposition, måtte antaga följande

Lag

om ändrad lydelse af 14 § i förordningen den 4 mars 1862 om tioårig preskription och om årsstämming.

Härigenom förordnas, att 14 § i förordningen den 4 mars 1862 om tioårig preskription och om årsstämming skall erhålla följande ändrade lydelse:

Är borgenärs fordran intecknad i fast egendom eller i fartyg, eller har han lös egendom såsom pant eller eljest under panträtt i handom; njute han ur den egendom, som sålunda häftar, betalning ändå att han ej, efter årsstämming, sin fordran angifver. Om rätt till qvittning för genfordran vare ock lag som i 7 § sägs, ändå att den fordran ej blifvit efter årsstämming angifven.

Denna lag träder i kraft den 1 januari 1902.

7:o

att Riksdagen, med godkännande af propositionen i den delen, måtte antaga följande

Lag

om ändrad lydelse af 1 § i förordningen den 16 juni 1875 angående särskilda protokoll öfver lagfarter, inteckningar och andra ärenden.

Härigenom förordnas, att 1 § i förordningen den 16 juni 1875 angående särskilda protokoll öfver lagfarter, inteckningar och andra ärenden skall erhålla följande ändrade lydelse:

Öfver följande ärenden skola vid underrätt föras särskilda protokoll, nemligen: ett öfver lagfarter med fång af fast egendom; ett öfver inteckningar i sådan egendom; ett öfver äktenskapsförord; ett öfver förmyndares tillsättande och entledigande, samt ett öfver bouppteckningar, testamenten, som vid domstolen bevakas, morgongåfvobref och afhandlingar om lösöreköp. Uti lagfarts- och inteckningsprotokollen skall för hvarje ärende å brädden tecknas namnet på den egendom, som lagfares eller intecknas, samt uti öfriga protokollen för ärende, som angår inregistrering af bouppteckning eller bevakning af testamente, den dödes namn och för annat ärende namnet å den person, ärendet rör.

Vid rådstufvurätt skall, utom de protokoll nu sagda äro, föras särskildt protokoll öfver förlagsinteckningar. I det protokoll skall för hvarje ärende å brädden tecknas förlagstagarens namn jemte uppgift om rörelsens beskaffenhet och orten, hvarest den drifves.

Hos Stockholms rådstufvurätt varde ock särskildt protokoll fördt öfver inteckningar i fartyg; och skall i det protokoll för hvarje ärende å brädden tecknas namnet å det fartyg, hvarom fråga är, samt det nummer, hvarunder fartyget blifvit i fartygsregistret infördt.

Har någotdera af de ärenden, nämnda äro, icke förevarit, varde det i protokollet anmärkt.

Denna lag träder i kraft den 1 januari 1902.

---

samt

8:o

att Riksdagen, med bifall jemväl i den delen till propositionen, måtte antaga följande

Lag

om antecknande i fartygsregistret af tvist om fartyg eller fartygslott.

Häri genom förordnas som följer:

Hvar som till domstol instämt klander å annans åtkomst till fartyg, som är i fartygsregistret antecknad, eller lott i sådant fartyg, vare skyldig låta klandret antecknas i registret. Har sådan anteckning ej skett, då käromålet till handläggning förekommer, gifve rätten käranden nödig tid dertill, och hvile emellertid käromålet. Försummas den tid, vare käromålet förfallet.

Denna lag träder i kraft den 1 januari 1902.

Stockholm den 4 mars 1901.

På särskilda utskottets vägnar:

ROBERT DICKSON.

Reservationer:

af herr *Fröberg*, som ansett, att Kongl. Maj:ts förslag till lydelse af 39 § 2 mom. i lag om inteckning i fartyg bort tillstyrkas;

af herr *Åkerman*, som yttrat:

»Då endast ett jämförelsevis litet fåtal af landets fartygsegare kan få gagn af den föreslagna inteckningsrätten i fartyg, kan jag icke finna skäligt, att de för de mindre fartygen redan allt för betungande registreringsbestämmelserna än vidare skärpas för andra fartyg än dem, i hvilka man önskar erhålla inteckning, och anser jag derföre, att registrering af fartyg utan skärpta fordringar på samma sätt som hittills bör försiggå i kommerskollegium, men att det derjemte för de fartyg, i hvilka inteckning åstundas, i Stockholms rådstufvurätt skall föras ett för sagda ändamål afsedt tilläggsregister, som utom de för sådana fartyg ur kommerskollegii register hemtade uppgifterna tillika bör innehålla de för inteckningsmeddelande nödiga upplysningar rörande eganderätten. Härigenom skulle den fördel kunna uppnås, att förmedelst strängare bestämmelser större säkerhet erhöles beträffande eganderätten till intecknade fartyg, utan att den stora massan af fartyg, som aldrig komma att intecknas, derigenom betungades med en i ringaste mån ytterligare försvårad registrering.

För mig är emellertid hufvudsaken, att icke sjöfarten i allmänhet betungas för att ett mindretal fartyg må kunna intecknas, och till undvikande af ett års uppskof kan jag derföre äfven biträda den mindre förändring af nu föreliggande förslag, att andra momentet af § 2 sjölagen beröfvas sin fordran af bilbref och eganderättens styrkande.»

af herrar *Melin* och *Ödman*, som instämt med herr *Åkerman*;

af herr *Lundgren*, som dels instämt med herr *Åkerman* och dels helst sett, att inteckningsmål skolat handläggas vid rådstufvurätterna i fartygens hemorter.